

Emma Turunen

IDEAALINEN ASUMINEN JA TAVAROIDEN MERKITYS NELJÄN NUOREN AIKUISEN MIELIKUVISSA

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Tammikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Emma Turunen: Ideaalinen asuminen ja tavaroiden merkitys neljän nuoren aikuisen mielikuvissa

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimus

Tammikuu 2020

Perehdyn tässä tutkimuksessa haastattelemini neljän nuoren aikuisen asumisen ideaaliin ja tavarasuhteeseen valottaakseni joitakin mahdollisia tapoja ajatella ihanteellista asumista. Nuoret aikuiset ovat elämässään vaiheessa, jossa he voivat alkaa kurottaa kohti omia ideaalejaan.

Tutkimuksessa löytyi seitsemän asumisessa keskeistä kattoteemaa. Näitä olivat yksityisyyden ja yhteisöllisyyden merkitys, kodin mukautuvuus ja asumisen pitkäaikaisuus, unen ja palautumisen merkitys, skandinaavisen muotoilun ja asumisen tyylin ominaispiirteet näkyvänä osana ideaaleja, tavarankäytön ja tilan suhde, itse tavarankäytön hallitsijana suhteessa muihin sekä yhteiskunta ja kulloinenkin aika tavarasuhteemme ja asumisemme muovaajana.

Keskeisiä käsiteltyjä kysymyksiä ovat myös, milloin tavaraa on sopivasti, millainen tavara on nuorille aikuisille tärkeää, mitä merkityksellisyys tavarankäytön suhteen tarkoittaa ja mitä ajatuksia tavarankäytöstä luopuminen herättää.

Avainsanat: asuminen, tavarasuhteet, nuoret aikuiset, merkitys, tavara – tila -suhde

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	4
2.	Teoreettinen viitekehys	5
3.	Tutkimuskysymys ja tutkimuksen tarpeen perustelu	8
4.	Aineiston kuvaus ja haastateltavat	9
5.	Menetelmät ja aineiston keruu	10
6.	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	12
7.	Analyysi ja tulokset	13
7.1.	Yksityisyyttä ja yhteisöllisyyttä	13
7.1.1.	Ideaalikodin sijainti ja asumismuoto - ”Se on ehkä sellasen elämän keskus, jota mä haluan elää.”	14
7.1.2.	Perheenjäsenet ideaalikodissa	15
7.1.3.	Liikkuminen	17
7.2.	Pitkäaikaista asumista mukautuvassa kodissa	17
7.2.1.	Yhteiskäyttöhyödykkeet	18
7.2.2.	Monikäyttöiset tilat ja tilan jakaminen	18
7.3.	Mahdollisuus laadukkaaseen uneen ja palautumiseen	19
7.4.	Skandinaavinen koti: pelkistetty, käytännöllinen ja kaunis	20
7.4.1.	Minimalismia monessa muodossa	21
7.4.2.	Minimalismi ja tavarain ominaisuudet: pelkistetty muotoilu ja harmoninen värimaailma	21
7.4.3.	Minimalistinen ote tavaroiden hallinnassa: tarkoituksellinen niukkuus	22
7.4.4.	Riittävästi toimivaa säilytystilaa	23
7.5.	Tavara – tila -suhde: Milloin tavaraa on sopivasti ja mikä on liikaa?	24
7.6.	Sosiaalinen ja ekologinen vastuullisuus asumisessa	25
7.6.1.	Minä tavarain hallitsijana	26
7.6.2.	Tavarasuhteen muutos	27
7.6.3.	Luopumisen vaikeus ja lahjat	29
7.6.4.	Erontekojä: mitä en halua olla	29
7.6.5.	Muiden käyttäytyminen ja sukupuolen merkitys	30
7.7.	Vanhempien tavarasuhte ja yhteiskunta tavarasuhteen taustalla	31
8.	Pohdintaa	33
9.	Lähteet	36
10.	Liitteet	38
10.1.	Liite 1. Tutkimuslupa	38
10.2.	Liite 2. Haastattelukutsu	40
10.3.	Liite 3. Haastattelurunko	41

1. Johdanto

Asuminen on yksi elämän keskeisistä osa-alueista. Rannan ja Juhilan (2019, Alustaverkkojulkaisu) mukaan asunto ja koti viittaavat eri asioihin. Asunnolla tarkoitetaan materiaalisia asioita kuten seiniä. Koti on käsitteenä asuntoa laajempi: siihen kiinnitytään tunnetasolla ja se koetaan henkilökohtaisesti merkityksellisenä. Kodin merkityksellisyyden kokemus syntyy materiaalisten, emotionaalisten ja sosiaalisten suhteiden sekä asuinympäristön kautta: merkitykselliseksi muodostuvalla paikalla sijaitsevassa kodissa asuu usein itselle merkityksellisiä ihmisiä tai lemmikkejä ja siellä säilytetään merkityksellisiä esineitä, kuten valokuvia ja muistoesineitä.

Tavarat ovat keskeinen osa elämäämme. Elämme ajassa, jossa saatavilla on rajattomalta tuntuva määrä tavaraa (esim. Kinnunen 2017, 19). Määrä on jopa niin rajaton, että arkinen elämämme tavarankanssa on käynyt monille toisinaan ahdistavaksi (em. 19). Lehtosen ja muiden (2019) mukaan ei enää haluttujen tavaroiden pois heittäminen ole lainkaan yksinkertaista (Valkonen et al. 2019, 58). Käytettävässä kunnossa olevat tavarat, joita ei enää haluta omaan elämään, ovat aito haaste: niiden kiertoon saattaminen vaatii ”vaivannäköä, tietoa, välineitä ja verkostoja sekä kuljettamista, valokuvaamista, soittelemista, kuljetusvälineiden lainaamista ja jopa satojen kilometrien ajoa” (Kinnunen 2017, 88, ks. myös Valkonen et al. 2019, 58).¹

Tätä ahdistusta lievittämään on syntynyt erilaisia ratkaisuehdokkaita, kuten Suomessa suosittu kulttuurihistorian tohtorin ja ammattijärjestäjän, Ilana Aallon, Paikka kaikelle -brändi. Brändi on syntynyt Aallon 2010-luvun puolivälissä perustaman Paikka kaikelle -blogin sekä vuonna 2017 julkaistun Paikka kaikelle -järjestämisoppaan (Aalto, 2017) ympärille (Paikka kaikelle -verkkosivut). Paikka kaikelle-yhteisön Facebook-ryhmässä oli tätä kirjoittaessani vuoden 2019 lopussa yli 19 000 jäsentä². Maailmalla suosittu KonMari-metodi (Kondo 2015) on noussut yleisesti tunnetuksi menetelmäksi tavarankhallinnassa. Tavara nähdään tässä periaatteessa sitoumuksena: jokainen tavara vaatii huolenpitoa tai vähintään tilaa. Siksi

---

¹ Ks. Kinnusen seitsemän luopumisen käytäntöä, jotka jakautuvat edelleen 12:een luopumisen kanavaan. (Kinnunen, 2017, 89)

² Tarkistettu 19.12.2019.

sellaisesta tavarasta, joka ei säkenöi iloa (esimerkiksi tarpeellisuudellaan), luopuminen on vapautumista tavarán vaatimasta sitoumuksesta. (Kondo 2015)

Tässä tutkielmassa paneudun nuorten aikuisten käsityksiin siitä, millaista olisi heille ihanteellinen asuminen sekä siihen, miten tavarat suhteutuvat tuohon ideaaliin. Pyytämällä nuoria aikuisia kuvailemaan tulevaisuuden ideaalikutiaan, pääsen samalla asumisteeman lisäksi käsiksi siihen, mitä he pitävät ihanteellisena tavarán ja omistamisen suhteen. Laajempi konteksti tälle tutkielmalle on kiinnostukseni siihen, miten tapamme kuluttaa ja hallita tavaraa on muuttunut, ja mitä yhteiskunnallisia tapahtumia muutoksen taustalla on.

Nuoret aikuiset ovat elämässään vaiheessa, jossa heillä on usein sekä halua että mahdollisuus alkaa muokata arkeaan ja suunnitelmiaan arvojensa ja ihanteidensa mukaisiksi. Vaikka omaa ideaalista elämäntapaa ei kokonaisuudessaan olisi tässä elämänvaiheessa vielä mahdollista toteuttaa, on nuorilla aikuisilla usein jo jotakin kosketusta siihen, millaista elämää he haluavat alkaa itselleen rakentaa. Nuorena aikuisena oman itsen etsiminen ja toteuttaminen on usein keskeistä, ja itseä ilmaistaan myös kulutuskäyttäytymisen ja tavarasuhteen kautta (Wilska 2002: 197). Näitä käyttäytymisen ja toiminnan muotoja voidaan haluta myös tietoisesti muovata, ja uskon, että juuri siksi nuoret aikuiset voivat olla erityisen virittäytyneitä oman tavarasuhteensa määrittelemiseen.

2. Teoreettinen viitekehys

Joachim Israel puhuu 'kulutusyhteiskunnista'. Pitkälle teollistuneet yhteiskunnat ovat tyypillisesti kasvaneet taloudellisesti jatkuvasti. Näin niissä asuvien ihmisten elintaso on noussut huomattavasti. Lisääntyneen tuotannon ja nopean taloudellisen kasvun myötä kulutustavaroiden tarjonnasta on tullut hyvin runsasta. Samalla elintason noustessa kulutus on voinut jatkuvasti kasvaa. Korkea tuotantotasó, nopea taloudellinen kasvuvauhti sekä korkea kulutus- ja elintaso ovatkin ominaisia runsauden yhteiskunnalle. (Israel 1973. s. 67)

David Inglisin (2005, 63) mukaan kaikkien yhteiskuntaluokkien, erityisesti keskiluokan, edustajat näkevät kotinsa yhä enemmän itseilmaisun ja oman itsen esittämisen (expressions of themselves) välineenä. Täten mitä 'tyylikkäämmän' kodin henkilö omistaa, sitä itsevarmempi hän voi olla. Inglisin mukaan ihmiset ajattelevat muiden tekevän henkilön kodin perusteella johtopäätöksiä tämän persoonallisuudesta. Näin ollen, jos koti nähdään

tyylikkäänä, voi henkilö kokea itsensä tyylikkääksi: itsevarmaksi, fiksuksi ja uniikiksi. (Inglis, 2005)

Tärkeä osa tutkielman teoreettista viitekehystä on tilan käsite Kirsi Saarikankaan mukaan. Saarikangas on tutkinut paljon tilan ja sukupuolen merkityksiä, ja koonnut tutkimuksensa perusteella syntynyttä tietoa kirjaansa *Eletyt tilat ja Sukupuoli. Aukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*. (Saarikangas. 2006) Hänen mukaansa tilan käsite on moniulotteinen ja monimerkityksinen. Se saa monissa kielissä useita merkityksiä, jotka voivat olla sekä abstrakteja että konkreettisia. Sana voi tarkoittaa samassa kielessä esimerkiksi tilaa ja avaruutta³. Tilalla ja sen käytöllä on sekä yksityisiä että kulttuurisesti jaettuja, yhteisiä merkityksiä. Tarkastelen tässä tutkielmassa jaettuja merkityksiä pääosin yksityisten merkitysten taustatekijöinä pureutuessani neljän yksittäisen henkilön ideaaleihin. Merkitykset voivat olla myös materiaalisia, aistimellisia, symbolisia ja sosiaalisia (em. s. 31). Lisäksi tilat muovaavat meitä subjekteina ja määrittelevät elämistämme (em. s.32).

Saarikankaan mukaan aiemmassa tutkimuksessa tila on ymmärretty merkityksiltään tyhjänä kolmiulotteisena taustana ihmisen elämälle. Niin kutsutun tilallisen käänteen myötä tämä näkökulma on kyseenalaistettu, ja keskustelu on painottunut korostamaan moniulotteista ja -merkityksistä sosiaalista ja elettyä tilaa. Tämän tilan merkityksiä luovat sen visuaalisten ja ontologisten ominaisuuksien lisäksi siinä toimivat ihmiset ja näiden keskinäiset suhteet, aistimukset ja havainnot sekä aikaan ja paikkaan liittyvät tekijät. Käänteen myötä tutkijat ovat kiinnostuneet näistä aiemmin toisistaan irrallisiksi nähtyjen tekijöiden suhteesta. Tilallinen ympäristö tai rakennus ei Saarikankaan mukaan olekaan koskaan valmis, vaan sen merkitykset muokkaantuvat ajan myötä. (em. s.12-13)

Perinteisesti suurin osa sosiologista kulutustutkimusta on keskittynyt materialistiseen näkökulmaan, jossa kulutus nähdään keinona selviytyä epäoikeudenmukaisesti jaettujen resurssien maailmassa. Klassiset sosiologit kuten Marx, Weber ja Simmel näkivät kulutuksen tuotannon tarkoituksena (function) ja kulutuskäytännöt sosiaalisen

---

³ Saarikankaan mukaan esim. englanti - space - ja ranska – espace (tila / avaruus) sekä ruotsi – rum – ja saksa - Raum –(tila / huone). Myös espanja -espacio [esim. <https://dle.rae.es/espacio?m=form>, (tila / avaruus)].

Suomen yleiskielessä käsite merkitsee niin fyysistä tai paikallista tilaa kuin myös sen laajuutta tai sijaintia sekä mentaalista tai emotionaalista olotilaa. Sillä voidaan viitata myös rakennusten ja maa-alueiden kokonaisuuteen, kuten maatilaan. (Saarikangas. 2006, s. 12)

luokka-aseman seurauksena. (Warde. 1997, s. 7.) Kulutus ajateltiin siten, että sosiaalinen piiri (social group) määrittää kulutuksen normit, ja yksilö oppii sopivat maut ja kulutuskäyttäytymisen luokkakulttuurin sisällä. Tätä mekanismia selitettiin usein Pierre Bourdieun habituksen käsitteellä. Hän näki kulutuksen luokka-aseman ilmaisemisena, ja piti sukupuolta ja ikää luokalle toissijaisina tekijöinä kulttuurisen maun hahmottamisessa.

Luokkia luodaan ja tuotetaan uudelleen kulutuskäyttäytymisellä. Habitus linkittää henkilön sosiaalisen ja taloudellisen position vastaavaan elämäntapojen universumin positioon. Bourdieun mukaan laajasti ymmärretty kulutuskäyttäytyminen on tapa, jolla sosiaaliset luokat näyttävät kulttuurista pääomaansa ja paikkaansa sosiaalisten erojen hierarkkisessa järjestelmässä. (Warde. s. 8-10)

Sittemmin elämäntyylistä on tullut sosiaalisen identiteetin perusta luokan sijaan. (Warde. s.7) Warden mukaan yksi mahdollinen selitys muuttuvalle kulutukselle voisikin olla, että kulutuskäyttäytyminen on monipuolistunut niin paljon, että aiemmat 'säännöt' ja sosiaalisten piirien hyväksynnän tärkeys eivät ole enää niin merkittävässä roolissa.

Beckin mukaan (Beck, 1992) nykyajan sosiaaliselle muutokselle on ominaista individualisaatio ja sääntelyn purkautuminen (deregulation). (em. s. 14-15) Toinen mahdollinen näkemys on, että erilaiset elämäntavat erottautuvat toisistaan enenevästi (differentiation), kun massakulutuksen aikakausi loppuu. Näin luokkien määräävyydestä siirrytään yksilövalintojen keskeisyyteen. Seurauksena ei kuitenkaan ole kuvioton yksilöllistyminen, vaan on syntymässä yksilövalintoihin perustuvia pienempiä ryhmiä. (em. s. 16)

Iliev ja muiden (2013) mukaan skandinaavinen muotoilu tarjoaa designratkaisuja, jotka pursuavat käytännöllisyyttä ja esteettisyyttä. Skandinaavisen muotoilun perustukset ovat korkeassa laadussa, ja muotoilussa pyritään nykyisin vastaamaan myös ilmastonmuutoksen tuomiin ympäristöhaasteisiin⁴. Skandinaavinen tyyli pyrkii Iliev ja muiden mukaan ajattomaan yksinkertaisuuteen tarjotakseen psyykkistä mukavuutta ja emotionaalista rauhaa. Pyrkimyksenä on moderni ihanne muodon, käyttötarkoituksen, materiaalien, värien, tekstuurin, kestävyys ja hinnan

---

⁴ Olen tässä tutkielmassa korvannut omistamisen ja ostamisen termejä mahdollisuuksien mukaan puhumalla tavaran hallitsemisesta ja kotona säilytettävistä tavaroista mahdollistaakseni näissä yhteyksissä myös esimerkiksi lainattujen tai vuokrattujen tavaroiden huomioimisen

ideaalisesta yhdistelmästä. Tyyliä kuvaa termi 'käytännöllinen taide' (brukskunst, functional art) sen asettaessa esineen käyttäjän etusijalle ja pyrkiessä vastaamaan nykyajan dynaamisen ja monimutkaisen elämän hektisyyteen yksinkertaisuudella ja harmonialla. (em. 74-75)

3. Tutkimuskysymys ja tutkimuksen tarpeen perustelu

Vuoden 2013 Nuorisobarometrin mukaan (Myllyniemi 2014) nuorten vaikuttaminen on hyvin yksilöperusteista. Nuoret siis vaikuttavat yksilökeinoin, kuten äänestämällä ja ostopäätöksillä, enemmän kuin kollektiivisin keinoin, kuten järjestäytymällä tai jaetulla ostoboikotilla. Kansainvälisesti suomalaisnuoret kuitenkin erottuvat halullaan vaikuttaa ostopäätöksillään sekä yksityisesti että yhteisöllisesti. (em. s. 26-27)

Eliisa Kylkilahti Helsingin yliopistosta on aloittanut tutkimuksen, jossa käsittelee nuorten kuluttamista ja kestävyysmuutosta nuorten Youtubettajien sisällöntuottamisen kontekstissa (Nuorisotutkimusseuran verkkosivut). Hänen mukaansa sosiaalisten erojen merkitystä kestävyysmuutoksessa ei ymmärretä riittävästi, ja nuorten kuluttamisesta tarvitaan lisää tutkimusta. Kestävyysmuutoksella tarkoitetaan sellaisia perustavanlaatuisia muutoksia yhteiskunnissa, jotka luovat polkuja kohti ihmisten ja luonnon kestävää hyvinvointia. (Helsingin yliopiston kestävyystieteen verkkosivut).

Haastatteleamalla nuoria aikuisia voin hahmottaa, mitkä tekijät asumisessa ja tavarasuhteessa ovat ominaisesti tärkeitä juuri meidän ajassamme tällä hetkellä. Tutkimuskysymykseni on, millaista on haastateltujen nuorten aikuisten mielestä ihanteellinen asuminen, ja mikä on tavaroiden rooli heidän kuvitelmissaan omasta tulevaisuudestaan. Asumiseen liittyvää tavarasuhdetta on tutkittu aikaisemmin esimerkiksi muuttamisen kontekstissa (ks. Kinnunen, 2017), sillä muuttamisessa tavaroiden itsestään selvä asema elämässämme kyseenalaistuu (Kinnunen, 2017, 22, 24-25). Tavarasuhteella tarkoitan henkilön suhdetta kaikenlaisiin materiaalsiin tavaroihin ⁵ (Parkkinen 2019, 12-13). Suhteeseen liittyvät olennaisesti tavarain merkitys ihmiselle, tavarain tarpeellisuus, sekä siihen liittyvä tunnearvo (em. 12-13). Tutkielmani nostaa esiin vähemmän puitua

---

⁵ Siis myös esimerkiksi vaatteisiin ja paperisiin dokumentteihin. Kuvaan tavarain käsitteen luonnetta myös puhumalla materiaalisesta omaisuudesta, jota käytän tavarasuhteen synonyyminä.

näkökulmaa: nuoria aikuisia tulevaisuuden asujina sekä tulevaisuuden kuvittelua mahdollisuutena ihanteiden ja inhokkien paikantamisessa.

Tutkielmani osallistuu keskusteluun (esim. Kylkilahti, vielä julkaisematta; Autio, 2006; Myllyniemi, 2014) nuorten kuluttamisesta kohdentaen tarkastelukulmansa nuoriin aikuisiin ja näiden asumiseen sekä tavarasuhteeseen. Asuminen ja siihen liittyvä tavarasuhde ovat olennaisia näkökulmia kulutuskäyttäytymiseen, sillä asumiseen liittyvät kiinteästi erilaiset tavarahankinnat ja niiden perustelu ja säätely sekä esimerkiksi energiankulutus. Tutkielmani valottaa pientä osaa mahdollisista ideaaleista, ja puhuu aiheen tärkeyden ja ajankohtaisuuden puolesta.

4. Aineiston kuvaus ja haastateltavat

Haastatellut nuoret aikuiset olivat haastatteluhetkellä lokakuussa 2019 20-23-vuotiaita, ja kaikki heistä asuvat omillaan yksin tai kumppanin kanssa. Heidän asuinpaikkansa ovat Helsingissä, Vantaalla ja Turussa, ja he kaikki ovat asuneet pääkaupunkiseudulla jossain vaiheessa elämäänsä. Kaikki haastateltavat ovat koulutustaustaltaan ylioppilaita, ja kolme heistä opiskelee yhteiskuntatieteitä yliopistossa. Kolme neljästä haastateltavasta on naisia ja yksi on mies.

Käytän haastateltavista pseudonimiä anonymiteetin turvaamiseksi. Nimet on valittu sattumanvaraisesti kuitenkin sukupuoli huomioiden. Tutkielman aineistona toimivat siis 2023-vuotiaiden Julian, Nooran, Ellen ja Mikaelin haastatteluista tehty muistiinpanot sekä äänitallenteet, joiden avulla olen litteroinut suorat lainaukset.

Haastateltavat on valittu tuttavapiiristäni varsin satunnaisesti. Kysyin tuttaviani haastateltaviksi ainoana kriteerinä se, että he ovat nuoria aikuisia. Koska tutkielman tulosten kannalta on keskeistä mainita, että kolme haastateltavista opiskelee yhteiskunnallista alaa, olen tehnyt valinnan olla mainitsematta tarkempia tietoja, kuten haastateltavien tarkkaa ikää ja asuinkaupunkia haastateltavakohtaisesti. Vaikka tutkielman aihe ei ole erityisen arkaluonteinen, on kyse henkilökohtaisista ideaaleista. Olen rohkaissut haastateltavia ideoimaan vapaasti piittaamatta liikaa siitä, tulevatko ideaalit koskaan toteutumaan (kuitenkin realistissa rajoissa), ja haluan turvata heille anonyymin oikeuden tähän

haaveiluun. Anonymiteetin takaamiseksi olen joutunut rajaamaan tutkittavien tietojen julkaisemista kenties tavanomaista enemmän, sillä sekä yhteiskunnallisen alan opiskelijat, että yhteiset tuttavapiirimme voisivat tunnistaa henkilöt tutkimusraportista. Toivon, että tutkielman luettavuus säilyy riittävänä huolimatta tästä valinnastani. Mikäli tässä ilmenee ongelmia, kohdasta 7.1.2. *Perheenjäsenet ideaalikodissa* löytyy lyhyt mutta varsin kuvaava pohjustus jokaisen haastateltavan ideaaliin perustuen näiden tulevaisuuden perheen vaikutukseen ideaalissa.

5. Menetelmät ja aineiston keruu

Suhtaudun aineistoon fakta-analyttisesti. Tarkastelen siis haastateltujen kuvauksia ideaalikodeistaan olemassa olevina faktoina heidän ideaalistaan (Jokinen, Moodleverkkokirja). Tarkastelen myös heidän perustelujaan faktanäkökulmasta siltä osin, kuin se on olennaista.

Haastattelut toteutettiin haastateltavien valitsemassa paikassa näiden kotona, kahvilassa tai läheisten luona. Ne olivat kestoiltaan pitkiä (maksimissaan kaksi ja puoli tuntia). Nauhoitin haastattelut, ja kirjoitin haastattelujen aikana muistiinpanoja. Sainkin vastaukset kattavasti sanelusta ylös, minkä vuoksi en kokenut tarvetta tarkemmalle litteroimiselle. Jälkeenpäin minun oli mahdollista palata haastatteluihin vielä nauhoitteen avulla, ja löysin etsimäni kohdat nauhoitteelta helposti muistiinpanojeni avulla. Nauhoitteen avulla litteroin tarvittavat kohdat (sitatit). Varmistuakseni valinnastani sekä opetellakseni litteroinnin tekniikkaa päädyin litteroimaan yhden haastatteluista. Litteroinnissa toistuivat muistiinpanoistani löytyneet seikat, mutta oppimiskokemuksena ja valintani legitimaationa prosessi oli mielekäs.

Pertti Alasuutarin (2011) mukaan miksi-kysymysten esittäminen on tärkeää. Usein varsinkin laadullisessa tutkimuksessa ratkaistava ongelma kuitenkin jalostuu aineistoon tutustumisen seurauksena. Aineistonkeruutilanne ja aineiston analyysi antavat tutkittavasta ilmiöstä uudenlaista tietoa, ja osa kysymyksistä voi osoittautua mahdottomiksi vastata. Jos tutkija tekee haastattelun itse, on hänen oltava aktiivinen. Hänen tulee löytää tilanteessa myös sellaiset kiinnostavat kysymykset, joita hän ei ennen haastattelutilannetta olisi osannut kysyä. Myös aineistoa analysoitaessa voi löytyä paljon uusia ongelmia ratkaistaviksi. (Alasuutari 2011, 215-218, 268-278)

Mielenkiintoni mukautuvaisuus on tärkeää erityisesti, koska analysoin aineistoa teemoittelun kautta. Tutustun neljän haastatteluni aineistoon huolellisesti, ja valikoin teemoja, jotka nousevat vastauksista esiin. Valitsen teemoja, jotka ilmenevät usein, ovat harvinaisia mutta tärkeitä tai osoittautuvat poikkeaviksi (lähde, miksi!). Teemoittelussa teemoja ei siis valita etukäteen, ja sijoiteta aineistosta löytyneitä asioita sopivien teemojen alle. Sen sijaan teemat luodaan analyysin pohjalta (Juhlia, 2014), ja ne perustuvat tulkinnalle haastateltavien kertomuksista (Hirsjärvi & Hurme, 2001, s. 173). Valitsin teemoitella aineiston, jotta voisin hahmottaa ideaaleista olennaisimpia ja yllättävimpiä piirteitä (KvaliMOTV-verkkosivusto) valottaakseni mahdollisia ideaalien osasia niin laajalla skaalalla kuin aineiston pohjalta on mahdollista.

Tutkimuskysymykseni olen operationalisoinut puolistrukturoiduiksi haastatteluiksi. Kirjoitin ylös kysymyksiä, jotka ohjaavat haastateltavia kertomaan asumisen ideaalistaan. Lähestyin aihetta pyytämällä haastateltavia kertomaan, millainen olisi heidän mielestään ihanteellinen koti tulevaisuudessa. Fiktiivinen tulevaisuuden kuvittelemisen voi tuoda esiin kokonaan uusia todellisuuksia ulottumalla empiirisesti havaittavissa olevan todellisuuden tuolle puolen: kuvitelmiin ja käsityksiin (Beckert 2016, 61). Tulevaisuutta ei ollut määritelty sen tarkemmin, mutta Mikaelin kysyessä tarkennusta annoin hänelle vapauden päättää, mitä 'tulevaisuudella' tarkoitetaan. Avunpyyntöön vastauksena tarjosin kuitenkin esimerkiksi aikaa, jolloin hän olisi noin 40-vuotias. Tämä avustava ohjeeni on hyvä tiedostaa analyysia lukiessa. Muutoin tyydyin ohjeistamaan kaikkia haastateltavia paitsi Nooraa (joka ei kaivannut tarkempaa määrittelyä) kuvittelemaan elämäntilanteen, jossa on jo saavuttanut ideaalisesti ja realistisesti toivomansa elintason. Ideaalin lisäksi pyysin haastateltavia kuvailemaan, millainen olisi heidän inhokkikotinsa. Pyytämällä heitä nimeämään epämieluisat asiat saan vahvistusta sille, mitä ideaaliin kuuluu.

Asumiseen liittyvät kiinteästi myös perhe, arvostukset, harrastukset ja elämäntyyli. Lisäksi kyselin haastateltavilta enemmän näiden tavarasuhteesta ja siihen liittyvistä arvoista sekä tavaran karsimisen metodeista, joita haastateltavat toivat esiin.

Operationalisointi toteutui verrattain hyvin, ja haastateltavat jakoivat ajatuksiaan vuolaasti. Kysymyksenasetteluissa oli huomioitu haastateltavakohtaisesti näiden koulutustausta (kolme yhteiskuntatieteiden opiskelijaa, yksi korkeakouluun hakeva ylioppilas). Pyysin jokaista haastateltavaa esittämään tarkentavia kysymyksiä, mikäli jokin asia tuntuu

epäselvältä. Mikael pohti esimerkiksi, tuleeko hänen kuvailla ideaalikotiaan rakennuksena, sisustuksena ja huonekaluina vai kodin tunnelman ja perheen kautta. Pyysin häntä kertomaan näistä kaikista.

6. Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkielman tekoon on käytettävissä hyvin rajallinen aika (vajaa neljä kuukautta), minkä vuoksi haastatteluja on tehty vain neljä. Lukijan on tärkeää huomata, että tutkittavien joukko on hyvin valikoitunut, eikä kyseessä ole edustava otos. Tutkielman tuloksia ei siis tule yleistää koskemaan kaikkia nuoria aikuisia, vaan kyseessä on neljän yksittäisen henkilön ideaalien kuvaus. Olen pyrkinyt huomioimaan tämän olennaisen seikan myös työn otsikoinnissa. Tutkielmani on tarkoitus toimia sekä keskustelunavauksena että harjoituksena ja temaattisena pohjana laajemman tutkimuksen tekemiseen. Mittavammassa tutkimuksessa on mahdollista selvittää, edustavatko tässä tutkielmassa esiintyneet ideaalit nuorten aikuisten asumisen ideaalia myös laajemmin.

Kaikki haastateltavat ovat ylioppilaita, ja kolme heistä opiskelee yhteiskuntatieteitä yliopistossa. Yhteiskuntatieteiden opinnot ovat varmasti ohjanneet tutkittavia ajattelemaan vastaavia aiheita aiemminkin, ja se oli aistittavissa sekä vastausten monipuolisesta laadusta että haastateltavien käyttämästä yhteiskuntatieteellisesti relevantista kielestä. Kuitenkin yliopistoyhteisön ulkopuolinen haastateltava oli samalla tavoin silmin nähden virittynyt ajattelemaan aihetta, eivätkä hänen vastauksensa sikäli eronneet muista. On silti syytä olettaa, että koska tunnen kaikki haastateltavat henkilökohtaisesti, on joukko jollakin tapaa valikoitunut.

Lisäksi neljästä haastateltavasta yksi oli mies, ja kolme muuta naisia. Haastatteluissa reflektointiin hieman miehen ja naisen roolia yhteiskunnassa ja sen suhdetta henkilön tavarasuhteeseen. Kaiken kaikkiaan haastateltavien vähäinen määrä ja valikoituneisuus eivät ole merkittäviä ongelmia, sillä tämän tutkielman on tarkoitus herättää keskustelua nuorten aikuisten tavarasuhteesta sekä aikamme tavaroille antamasta merkityksestä ja sen syistä. Tutkielman ei siis ole tarkoitus tuottaa mittavaa määrää uutta, saati yleistettävää, yhteiskuntatieteellistä tietoa. Lisäksi tavoitteena on ohjata lukijaa pohtimaan, miten tulevasta tutkimuksesta saatavaa tietoa voitaisiin hyödyntää tulevan kestävän asumisen ja elämisen suunnittelussa.

Jokainen haastateltava antoi äänitteellä suostumuksensa haastattelun nauhoittamiseen. Lisäksi heillä on käytössään haastattelijan yhteystiedot. Ohjeistin haastateltavia olemaan minuun yhteydessä matalalla kynnyksellä, mikäli he haluavat kysyä tai kommentoida jotakin asiaa tutkimukseen liittyen. Keräsin haastateltavilta palautetta haastattelutilanteesta.

Haastattelutilanne kuvailtiin palautteissa mukavaksi, hauskaksi ja luonnolliseksi.

Ensimmäinen haastateltava mainitsi parin viimeisten kysymyksien joukossa olleen kysymyksen (liittyen sosioekonomisen- ja luokka-aseman yhteyteen tavarasuhteeseen) olleen hieman johdatteluvasti muotoiltuja. Hän koki kuitenkin pystyneensä vastaamaan oman ajattelunsa mukaisesti. Kiinnitin lopuissa haastatteluissa erityistä huomiota kysymysten muotoiluun. Haastetta tähän loi ensimmäisessä haastattelussa se, että kysymykset eivät aina sellaisenaan istuneet haastattelutilanteessa suuhun, ja siksi niitä täytyi muokata lennosta. Suorassa puhetilanteessa kysymysten muotoilu osoittautui luulojani vaikeammaksi. Tulevissa tutkimuksissani aion huomioida kysymysten reliabiliteetin harjoittelemalla kysymyksiä enemmän ääneen vaikkapa harjoitushaastateltavien kanssa. Tämä auttaisi varmasti myös lyhentämään haastattelujen kestoja, sillä nyt osa haastatteluista venyi pitkiksi, mikä on luultavasti tehnyt tilanteesta raskaamman kokemuksen molemmille osapuolille.

7. Analyysi ja tulokset

Analyysissä aineistosta nousi 25 alateemaa, jotka ryhmittelin edelleen seitsemäksi kattoteemaksi. Nämä yläteemat kertovat yksityisyyden ja yhteisöllisyyden ilmenemisestä asumisessa, pitkäaikaisen asumisen mahdollistavasta kodin mukautuvuudesta, unen ja palautumisen merkityksestä, skandinaavisen muotoilun ominaispiirteistä, tavarankäytön ja tilankäytön suhteesta, itsestä tavarankäytön hallitsijana sekä yhteiskunnasta tavarasuhteemme muovaajana. Teemojen rajaaminen osoittautui paikoin haastavaksi, sillä asuminen on hyvin kokonaisvaltainen kimppu toisiinsa vahvasti kietoutuvia asioita. Lopulta koen alle rajaamieni teemojen kuitenkin onnistuneesti välittävän kuvaa aineiston tärkeistä sisällöistä.

7.1. Yksityisyyttä ja yhteisöllisyyttä

Kaikki haastateltavat ilmaisivat jollakin tapaa toiveitaan yksityisyydestä ja yhteisöllisyydestä asumisessa. Mikael itse määritteli toivovansa yksityisyyttä, muiden vastauksista tämä löytyi analyysin tuloksena. Yhteisöllisyyttä ei terminä suoranaisesti ollut nimetty, mutta kaikkien ideaaleista sitä ilmaisevia kohtia kuitenkin löytyi. Haastateltavat puhuivatkin paljon muun muassa asuinalueen (kaupungin keskusta vrt. lähiön naapurusto) sosiaalisesta elämästä, jolla esimerkiksi Elle tarkoitti niin pääkaupungin palvelutarjontaa ja suurta asukaslukua kuin omien ystävien kylään kutsumista, kun Mikael viittasi sillä esimerkiksi naapureiden kanssa solmittaviin ystävyys-suhteisiin. Yhteisöllisyydestä on kyse myös esimerkiksi Nooran haaveilemissa yhteisomistusjärjestelyissä⁶ ja Julian toiveessa asua lähellä palveluja ja ystäviä.

7.1.1. Ideaalikodin sijainti ja asumismuoto - ”Se on ehkä sellasen elämän keskus, jota mä haluan elää.”

Haastatellut asuvat kaikki parhaillaan Suomen suurissa kaupungeissa: kaksi Helsingissä, yksi Vantaalla sekä yksi Turussa ja Helsingissä. He sijoittivat ideaalikotinsa niin ikään suureen kaupunkiin. Nooran ja Mikaelin ideaalikoti sijaitisi jossain suuressa kaupungissa keskustan ulkopuolella, kun Elle näki itsensä asumassa Helsingin keskustassa: *”Se on ehkä sellasen elämän keskus, jota mä haluan elää”*. Helsingin vahvoja puolia ovat Ellen mukaan kaupungin runsas kulttuuri- ja ravintolatarjonta. Lisäksi häntä vetävät puoleensa Helsingin sosiaalinen elämä, suuri asukasmäärä oman alan työpaikat sekä Helsingissä asuvat ystävät ja läheiset.

Julia kertoi pitävänsä kovasti keskusta-asumisesta, mutta uskoi omakotitaloasumisen olevan itselleen lopulta oikea vaihtoehto. Keskustassa on Julian mielestä kaunista, ja siellä asumiseen liittyy tietty statusajatus. Hän asui kuitenkin lapsuutensa omakotitalossa, joten on tottunut tilaan ja omakotitalon tarjoamaan yksityisyyteen. Lisäksi hän pohti, että ideaalin taustalla saattaa olla ajatus siitä, että tietyssä vaiheessa elämää kuuluu ostaa omakotitalo: *”Tai siis onhan mulla tässä pienessäkin ihan mukava olla, enkä mä välttis koskaan tuu ees tarviimaan enempiä, mutta se on sit varmaan tämmönen, miten ajattelee et pitäis olla”*. Niin Elille kuin Juliallekin hyvät julkiset liikenneyhteydet olisivat välttämätön osa ideaalia.

---

⁶ Nooran ajatuksista yhteiskäyttöhyödykkeistä on kerrottu enemmän kohdassa 7.2.1. Yhteiskäyttöhyödykkeet, sillä aihe liittyy useampaan kättoteemaan.

Mikael toivoi asuvansa hyvien julkisten kulkuyhteyksin päässä palveluista keskustan ulkopuolella omakotitalossa. Talon tontti olisi ainakin sen kokoinen, että sille mahtuisi trampoliini. Hän perusteli toivettaan omakotitalosta sillä, että on aina asunut kerrostalossa, ja omakotitaloasuminen olisi uutta ja erilaista. Omakotitalossa naapuritkaan eivät olisi häiriöksi. Tämän takaisi osaltaan myös oma tontti.

Hän piti omakotiasumisessa valttina myös sitä, että asuinalueella voisi tutustua naapureihin, ja lasten olisi mahdollista saada tätä kautta ystäviä. Lasten ystäväystyminen on mahdollista myös kerrostalossa, mutta Mikaelin mielestä siellä voi olla korkea kynnyks mennä yhteiselle leikkialueelle tutustumaan. Hyvistä naapurisuhteista olisi mahdollista hyötyä myös muutoin, sillä naapurit toimisivat sekä sosiaalisena vapaa-ajan piirinä että tukiverkostona. Mikael piti ajatuksesta, että omakotitaloelämässä olisi mahdollista kutsua naapureita kylään tai mennä itse näiden luo käymään. Naapureilta voisi myös kysyä hoitopaikkaa lapselle.

Mikaelille lähiö näyttäisi tarjoavan ideaalissa kaupungin keskustaa vahvemman sosiaalisen piirin, kun taas Elle ja Julia etsisivät sosiaalisia mahdollisuuksia nimenomaan keskustasta. Kaikki haastateltavat painottivat, ettei kodin tarvitse ensisijaisesti olla valtavan suuri, vaan olennaisempaa on kotiin hankittavan tavaran määrä suhteessa tilaan. Elle arvioi, että hänelle ideaalisessa tulevaisuuden kodissa olisi yli 50 ja alle 100 neliötä. Nooraa lukuun ottamatta kaikki haastateltavat olivat ehdottomasti omistusasunnon hankkimisen kannalla. Elle perusteli toivettaan sillä, ettei halua olla riippuvainen kenestäkään, ja naurahti, ettei halua rikastuttaa asuntosijoittajia, vaan tahtoo olla oman asumisensa herra. Haastateltavat perustelivat omistusasuntohaaveitaan asunnon pysyvyydellä ja asumisen riippumattomuudella sekä halpuudella suhteessa vuokra-asuntoon.

Nooralle ei ollut merkitystä sillä, olisiko hänen kotinsa omistus- vai vuokra-asunto. Vuokraasunnolle hän asetti kuitenkin samat kriteerit kuin omistusasunnollekin. Asuntoa olisi voitava muokata mieleisekseen: hän tahtoo olla vapaa tekemään remontteja ja kehittämään kodin monipuolisuutta parantavia ratkaisuja, kuten liikuteltavia seiniä. Lisäksi Nooralle olisivat tärkeitä energiaomavaraisuus sekä hyvät julkisen liikenteen yhteydet. Vuokraasunnossakin hänen tulisi voida tuottaa itse oman asuntonsa energia esimerkiksi aurinkopaneelein.

7.1.2. Perheenjäsenet ideaalikodissa

Turo-Kimmo Lehtosen (Lehtonen, 1999, 64) mukaan kotitalouden koko vaikuttaa olennaisesti siihen, kuinka usein ostoksilla käydään, ja miten kaupassa käyntiä suunnitellaan. Daniel Miller katsoo, että ostoksilla käyminen on kaikessa arkipäiväisyydessään rakkauden teko, jossa rakkautta myös uusinnetaan (Miller, 1998, 18) Hän näkee rakkauden velvollisuuksien, vastuiden ja huolenpidon merkityksessä (em. 18-19).

Samalla tavoin kahden haastattelemani nuoren aikuisen asumisen ideaalissa näkyivät kuvitelmat tulevaisuuden perheestä. Mikaelin ja Nooran ideaalit perustuivat paljon lapsiperheen tarpeiden ympärille: ideaalikoti on suunniteltu kestäväksi ja turvalliseksi. Se sijaitsee suuren kaupungin keskustaa rauhallisemmalla paikalla, ja sen tulee mukautua tehokkaasti kiireiseksi ja raskaaksi kuviteltuun lapsiarkeen. Samalla Mikael ja Noora pohtivat myös, miten tarjoavat lapsille otollisen ja mielekkään ympäristön esimerkiksi leikkihuoneen tai trampoliinin muodossa.

Haastateltavien perheet olisivat ideaalisesti pieniä ja keskisuuria (0-3 lasta, mahdollisesti lemmikkejä). Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2017 lopussa suomessa oli 1 472 000 perhettä (vähintään kahden hengen taloutta, ei välttämättä lapsia), kun perheiden määrä kääntyi ensimmäistä kertaa laskuun 4 100:lla perheellä edeltävästä vuodesta. Vuonna 2017 lapsiperheiden keskimääräinen lapsiluku oli 1,85 (Tilastokeskuksen verkkosivut, 25.5.2018)

Noora jakaisi ideaalikotinsa miehensä ja kahden lapsensa kanssa. Mikael asuisi ideaalisesti vaimon tai avovaimon sekä maksimissaan kolmen lapsen kanssa. Hänellä saattaisi olla myös lemmikkejä. Mikaelin ideaali tulevaisuuden asumisesta kietoutuukin paljolti lasten ja perheen ympärille.

Elle asuisi ideaalikodissaan kumppaninsa ja yhden lapsen kanssa. Lisäksi heidän kanssaan voisi mahdollisesti asua lemmikki. Elle ei muissa yhteyksissä ideaaliaan kuvaillessaan puhunut lapsesta tai lemmikeistä. Julia näki kysyttäessä asuvansa ideaalikodissaan yksin tai kumppanin kanssa. Aineistosta ei käy ilmi, olisiko Julia yksin asuessaan parisuhteessa, vai eläisikö mahdollisesti sinkkuna. Lapsista kysyttäessä hän totesi, että hänellä olisi korkeintaan koiria ja kissoja. Myöhemmin haastattelun aikana hän puhui myös mahdollisista lapsista.

Ellen ja Julian ideaaliin lapset eivät huomattavasti vaikuttaneet. Heidän ideaalinsa oli enemmän keskittynyt kiireisen työssäkäyvän ihmisen arjen sujuvuuteen ja työpäivän jälkeiseen palautumiseen kuin lasten tarpeisiin. Lapsiin liittyviä tarpeita ei lausuttu ääneen, muttei myöskään puheessa suoraan mitätöity. Elle ja Julia siis puhuivat vain arjen sujuvuudesta ylipäättään keskittymättä juurikaan muihin mahdollisiin perheenjäseniin.

Noora arvelee, että suurin osa ihmisistä kokee tavarasuhteensa muuttuvan niukemmaksi lastensaannin myötä, sillä lapset kasvavat jatkuvasti ulos vaatteistaan ja tavaroistaan. Mikael sen sijaan uskoisi tekevänsä myönnytyksiä tavaroiden hankkimisen suhteen lastensa takia. Hän ajattelee, että lapset kokevat tavaroiden suhteen paineita kaveripiirissään: *”Haluut olla se cool kid (siisti tyyppi) siellä koulussa, jolla on hienot asiat.”* Hän kertoo kokeneensa vastaavia paineita lapsena itsekkin, ja tunteneensa olonsa joskus ulkopuoliseksi, jos ei omistanut kulloinkin pinnalla olevaa lelua tai tavaraa.

7.1.3. Liikkuminen

Kaikki haastateltavat painottivat, että ideaalikodin tulisi sijaita hyvien julkisen liikenteen kulkuyhteyksien äärellä. He uskoivat, että kulkuneuvoista he käyttäisivät ensisijaisesti julkista liikennettä. Kaikki haastateltavat perustelivat toivettaan asua Suomen suurissa kaupungeissa juurikin sillä, että näissä kaupungeissa julkinen liikenne toimii sujuvasti. Lisäksi pyörän omistaminen tuntui mahdolliselta kaikille paitsi Julialle. Julia myös kielsi jyrkästi käyttävänsä autoa tulevaisuudessa.

Mikael pohti auton hankintaa töiden ja harrastusten näkökulmasta. Hän tahtoisi asua hyvien julkisten kulkuyhteyksien päässä hänelle merkityksellisistä paikoista. Jos hän ei tarvitsisi autoa työmatkoihin tai lasten kyyditsemiseen harrastuksiin, voisi hän harkita jättävänsä auton ostamatta. Päätös olisi kuitenkin haastava, sillä tällä hetkellä hän on tottunut käyttämään autoa. Nooran ideaalikodin taloyhtiö sen sijaan omistaisi yhteiskäyttöauton. Oma auto Nooralla ei olisi, vaan hän voisi tarvittaessa lainata taloyhtiön autoa, jonka maksamiseen kaikki asukkaat osallistuisivat yhtiövastikkeessaan. Lisäksi taloyhtiö omistaisi sähköpyörän, jota Noora lainaisi pidemmille autottomille matkoille. Lyhyemmät matkat hän kulkisi kävellen, pyörällä tai julkisilla. Polkupyörän hän omistaisi luultavasti itse.

7.2. Pitkäaikaista asumista mukautuvassa kodissa

Kaikki haastateltavat toivoivat asuvansa ideaalikodissaan pitkään. Mikael haluaisi asua samassa asunnossa ainakin siihen saakka, että hänen lapsensa muuttaisivat pois. Julia, Noora ja Elle toivoivat asunnostaan loppuelämän kotia. Julia totesi kaipaavansa pysyvää kotia jatkuvan maiseman vaihdoksen sijaan. Hän naurahti olevansa kova eksymään, ja taipumuksensa takia hän haluaisi asua pysyvämminkin samassa paikassa.

Kodin tulisi mukautua monenlaisiin elämäntilanteisiin ja arjen käyttötarkoituksiin. Sen olisi muuntauduttava niin vieraiden kestitsemiseen, perheenisäykseen kuin toimistotyöhönkin. Kodin tulisi olla jokaisessa tilanteessa optimaalinen juuri kyseiseen käyttötarkoitukseen. Mukautuvuus onkin ratkaiseva tekijä siinä, onko asunnosta haastateltavien loppuelämän kodiksi. Seuraavassa käsittelen aineistosta nousseita mukautuvuuden osa-alueita.

7.2.1. Yhteiskäyttöhyödykkeet

Nooralle ideaalista asumista olisi elämä kodissa, joka muuntautuu helposti optimaaliseksi kulloiseenkin tarpeeseen ja tilanteeseen. Hän ei haluaisi, että asunnon nurkkiin olisi sullottu patjoja, vaan ideaalikodissa olohuoneen sohva muuntuisi tarvittaessa vierasvuoteeksi. Ruokapöydän ääressä olisi arkisin vain minimimäärä tuoleja: yksi jokaiselle perheenjäsenelle. Illallisvieraat istutettaisiin taloyhtiön yhteisomistuksessa oleviin tuoleihin, jotka arkena olisivat säilössä yhteisessä varastotilassa.

Harvoin käytettävät esineet, kuten mehumaijan, hän haluaisi myöskin taloyhtiön tai pienemmän asukasryhmän yhteiskäyttöön. Tällaisetkin tavarat hän säilöisi yhteiseen varastotilaan. Lisäksi taloyhtiöllä voisi olla liikkumisvälineitä, kuten sähköpyörä ja auto sekä urheiluvälineitä, kuten sukset. Noora kertoo, että hänen lapsuudenkodissaan perhe jakoi remontti- ja pihatyötarvikkeita, kuten A-tikkaat ja ruohonleikkurin, naapureiden kanssa. Yhteiskäyttöjärjestelyn idea olisikin laajentaa tätä Nooran lapsuudessaan toimivaksi kokemaa ratkaisua muihin tavaroihin.

7.2.2. Monikäyttöiset tilat ja tilan jakaminen

Nooran asunnossa työhuone olisi suunniteltu siten, että se mukautuisi molempien puolisoiden tarpeisiin esimerkiksi työergonomialtaan (säädettävä työpöydän korkeus). Ideaalikodissa työtila olisi myös mahdollista siirtää olohuoneeseen, kun huone tarvittaisiin

perheenisäyksen myötä lasten leikkilaksi tai lastenhuoneeksi. Toisen vanhemman tulisi voida työskennellä tai nukkua omissa tiloissaan samalla, kun toinen vanhempi leikkii lasten kanssa.

Nooran ideaalikodin tilojen toimivuuteen vaikuttaisi olennaisesti mahdollisuus jakaa tilaa liikuteltavilla seinillä. Asunnon pohjaratkaisun tulisi olla toimiva ja avara, ja asukas voisi itse tarpeen mukaan rajata tilasta osioita eri käyttötarkoituksiin. Sermin kaltaisen seinäratkaisun tulisi olla äänieristävä, jotta perhe voisi käyttää tiloja omiin tarkoituksiinsa yhtäaikaista. Seinäratkaisu toimisi siten, että asukkaan olisi mahdollista elämäntilanteidensa ja tarpeidensa muuttuessa tehdä suunnitelma seinien paikasta, ja seinät olisi helppo muokata suunnitelman mukaisiksi. Muutoksen voisi tehdä joko asukas itse, tai seinäratkaisuja tuottava yritys.

Nooran ideaalissa asunto olisi siis normaalitilassa suunnattu täysin jokapäiväisen arjen toimivuuteen, mutta samalla se mukautuisi helposti erityisempiin tilanteisiin. Tämä ajatus löytyi analyysissä kaikkien haastateltavien ideaalien taustalta. He kaikki myös painottivat, että kodissa ei saa olla ylimääräistä häiritsevää tavaraa, joka olisi arjessa tiellä, vaan tilojen tulee olla optimaalisia käyttötarkoitukseensa.

Julia toivoikin, että asunto olisi mahdollisimman esteetön, jotta liikkuminen olisi mukavaa ja helppoa. Hänen ideaalikodissaan olisi myös tilaa tanssia ja urheilla. Ellen koti taipuisi vastaavasti kuvataiteen tekemiseen ja Nooran kotona musiikkiharrastus vaatisi äänieristetyt tilat. Nooran ja tämän poikaystävän intohimo musiikkiin saisi näkyä myös sisustuksessa. Mikaelille tärkeää on toimiva keittiö, jossa laittaa ruokaa.

7.3. Mahdollisuus laadukkaaseen uneen ja palautumiseen

Rentoutuminen on suomalaisille tärkeää. Tilastokeskuksen (Zacheus 2008, 18) mukaan ylivoimainen enemmistö suomalaisista kyselyyn vastanneista (jopa 75%) pyrki vapaaajallaan rentoutumaan ja toipumaan. Erityisen yleistä vapaa-ajan käyttäminen rentoutumiseen oli korkeakoulutettujen ja hyvätuloisten keskuudessa. (Zacheus, 2008, 18).

Rentoutuminen oli keskiössä myös jokaisen tutkielmani haastateltavan asumisen ideaalissa. Nooran ideaalikodin lastenhuoneessa olisi kaappisänky, jota toinen vanhempi voisi käyttää,

jos lapset tarvitsevat yöllistä huolenpitoa. Kaappisänky ei myöskään olisi tiellä lapsen leikkien aikana. Näin toinen vanhempi saisi mahdollisuuden nukkua kunnolliset yöunet, ja herätä pirteänä aamun töihin tai lastenhoitovuoroon.

Kaikki haastateltavat arvottivat unen merkityksen korkealle asumistaan kuvitellessaan. Jokainen heistä mainitsi, että kodin äänieristyksen tulee olla kunnossa. Noora ja Julia toivoivat myös erityisesti hyvää sänkyä. Lisäksi Noora painotti, että makuuhuoneen on oltava pimennettävissä.

Kaikkien haastateltavien mielestä selvästi yksi kodin tärkeimpiä anteja on, että siellä on mahdollista rentoutua ja palautua arjen kiireistä. Haastateltaville kodin siisteys ja järjestys oli tärkeää, ja he yhdistivät järjestyksen myös tietoisesti tarpeeseensa palautua ja levätä. Toisin sanoen epäsiisti koti aiheuttaa heille stressiä ja levottomuutta.

Noora totesi, että kodissa pitää olla rauhallinen tunnelma. Elle pohti niin ikään havittelevansa sisustuksella rentouttavaa ilmapiiriä: *”Tavottelen sitä et se ois mahollisimman rentouttava. Ja mahollisimman helppo pitää siistinä. Seki menee siihen rentouttavuuteen myös”*. Mikael kertoi kuvaillessaan inhokikotiaan, että siellä asumisesta seuraisi hänelle stressiä. Hän ei kokisi oloaan rennoksi, sillä tuntisi jatkuvasti, että hänen pitäisi olla siistimässä paikkoja. Huonekalujen mukavuus ja tunnelman seesteisyys (värimaailma ja sisustus) olivat tärkeitä Julialle, Mikaelille ja Elille. Julia totesi, että kotona pitää tuntea olevansa kotona: *”Sen pitää olla sellanen että siellä viihtyy myös vaikka lökäpöksyissä kavereiden kanssa.”*

7.4. Skandinaavinen koti: pelkistetty, käytännöllinen ja kaunis

Skandinaavisessa sisustustyyliässä arvostettu käytännöllisyys (Iliev ja muut 2013, 74-75) toteutuu haastateltavien asumisen ideaaleissa monin tavoin, ja heidän sisustusmaussaan onkin huomattavasti skandinaavisen tyylin piirteitä. Tässä osiossa käsittelen käytännöllisyyttä kodin ylläpidon ja sisustuksen kannalta, mutta käytännöllisyyden ihanne voidaan löytää jokaisesta muustakin teemasta. Käytännöllisyys on varmasti ominaisuus, joka ei ole ainutlaatuisen tyypillinen vain nuorten aikuisten ideaaleille. Yhdenkään ikäryhmän ideaalissa ei liene tavatonta haaveilla vaikkapa asunnosta käytännöllisellä sijainnilla, kuten lähellä työ- tai opiskelupaikkaa taikka lasten koulua. Tämä osio keskittyy kuitenkin erityisesti skandinaavisen minimalistiselle sisustustyyliä ominaiseen sisustusvalintojen

käytännöllisyyteen, jonka voi ajatella eroavan joistakin muista rönsyilevämmissä ja monimutkaisemmista tyyleistä.

Kaikki haastateltavat totesivat, että ideaalikoti olisi visuaalisesti miellyttävä. Kalusteiden tulee kaikkien mielestä olla heille itselleen mieluisan näköisiä. Visuaalisuus ei kuitenkaan Julian ja Ellen mukaan tarkoita "huippumodernia", vaan kotoisa tunnelma tulee säilyttää. Visuaalisesti miellyttävää kuvailtiin siis lähinnä sen kautta, mitä se ei ole: sotkuinen, liian täynnä tavaraa, rauhaton, klininen tai 'huippumoderni'. Lisäksi sisustuksen tulee olla toimiva osa arkea. Kaikki haastateltavat myös toivat esiin, että sisustus on heille olennaisesti muutakin kuin estetiikkaa.

Kukaan haastateltavista ei tunnistanut itseään suureksi koriste-esineiden ystäväksi. Kuitenkin he kaikki toivoisivat kotiinsa tauluja sekä valokuvia tärkeistä ihmisistä, ja hyväksyisivät ideaaliasuntoonsa myös muutaman koriste-esineen. Kasvit olivat erityisesti Ellem ja Julialle hyvin tärkeitä sisustuselementtejä. Nooran ideaalissa tavalliset käyttöesineet voisivat toimia koristeina, sillä arkisiin tarpeisiin olisi valittu kauniita tavaroita. Valokuvat ripustettaisiin kaikkien haastateltavien kodeissa nimenomaan kollaaseiksi seinille näkyvälle paikalle. Elle kertoi kuvataidetta harrastavana ihmisenä arvostavansa taidetta ja suomalaista designia, ja olisikin valmis panostamaan näihin rahallisesti. Hän toivoisi voivansa tavata taiteilijoita, joiden töitä hankkisi kotiinsa. Näin teokset saisivat lisää persoonaa.

7.4.1. Minimalismia monessa muodossa

Elle ja Mikael nimesivät tapansa hankkia kodin tavaroita minimalistiseksi. Kaikkien haastateltavien puheessa minimalismi näyttäytyi etenkin tarkoituksellisena niukkuutena. Elle nimesi myös pitävänsä minimalistisesta muotoilusta. Seuraavassa erottelen haastatteluissa nousseet kaksi merkitystä minimalismille.

7.4.2. Minimalismi ja tavaran ominaisuudet: pelkistetty muotoilu ja harmoninen värimaailma

”Sisustushan muuttuu trendien mukaan. Haluaisin olla mahdollisimman trendikäs riippuen siitä trendistä, mikä silloin on, ellei se oo ihan hirvee (naurahtaa). Mutta tällä hetkellä ainakin semmonen maanläheinen, mut silti vaalee”. (Elle) Elle luonnehti tämänhetkistä sisustusmakuaan myös minimalistiseksi. Tämä maku näkyy sekä siinä, miltä Ellen sisustukseensa valitsemat tavarat näyttävät, että siinä, kuinka paljon tavaraa kodissa on. Hän käyttää mielellään kohtuullisen määrän rahaa suomalaiseen suunnitteluun, mutta kaiken ei tarvitse olla kallista ja arvostettua muotoilua. Hänen mukaansa suomalainen design on tällä hetkellä minimalistista, ja tällainen pelkistetty muotoilu miellyttää hänen silmäänsä. Lisäksi hän näki design-esineiden hankkimisen sijoituksena.

Haastateltavat liittivät ideaaliinsa vaaleat, luonnonläheiset värit ja yksinkertaiset kuosit sekä laadukkaat, mukavan tuntuiset ja helposti puhdistettavat materiaalit. Näiden lisäksi kodista tulee löytyä myös väripilkkuja kliinisen tunnelman välttämiseksi. Vaalea, rauhallinen ja luonnonläheinen värimaailma sekä pelkistetty muotoilu ovatkin ominaisia skandinaaviselle, minimalistiselle tyyliä (Iliev ja muut 2013, 74-75). Noora toivoi muita enemmän asuntoonsa värejä. Hänen kotinsa saa olla värikäs, kunhan sävyt sointuvat yhteen, ja luovat rauhallisen ja luovuutta edistävän tunnelman.

7.4.3. Minimalistinen ote tavaroiden hallinnassa: tarkoituksellinen niukkuus

Skandinaavinen tyyli rakentuu lisäksi käytännöllisyys edellä. (Iliev ja muut 2013, 74-75). Käytännöllisyys ja tavarain määrän hallitseminen ja rajoittaminen kulkivat teemoina käsi kädessä läpi jokaisen haastattelun. Minimalismia on vaikea lokeroita yksin muotoiluun tai tavarain hallitsemiseen liittyväksi, sillä sanalla viitattiin haastatteluissa molempiin. Elle liitti minimalismin esineiden muotoiluun lisäksi myös siihen, kuinka paljon niitä kotiin hankitaan. Minimalismiksi hänen ideaalissaan olen hahmottanut sekä esineiden pelkistetyt, skandinaavisen ja selkeälinjaisen muotoiluun että tavain hankkia tavaroita tarkoituksellisen niukkuuden ajatuksella. Tämä kaksimerkityksisen minimalismin ajatus toistui jossain määrin kaikilla haastateltavilla, Elleillä voimakkaimmin.

Yksi tutkielman keskeisistä tuloksista on, että haastateltavat tavoittelevat niukkuutta tavarain määrässä, ja samalla esteettisessä mielessä minimalistista muotoilua. Minimalismi-sanaa käytettiin kuvaamaan näitä molempia merkityksiä. Haastateltavien tavoitteleva asuminen ja sisustaminen tyyli on huomattavan skandinaavinen. Tyyliin

kuuluvat olennaisesti niin pelkistetty, minimalistinen muotoilu, laadukkaat materiaalit kuin käytännöllisyyskin. Käytännöllisyys syntyy aineiston perusteella sopivasta tilan ja tavarain määrän suhteesta, tähän liittyen riittävästä ja toimivasta säilytystilasta sekä monikäyttöisistä esineistä. Tästä syystä olen erottanut minimalismin kahdeksi eri asioita tarkoittavaksi käsitteeksi: tarkoituksellisen niukkuuden periaatteeksi hankinnoissa sekä pelkistetyn muotoilun arvostamiseksi. Minimalistista hankkimista, tarkoituksellisen niukkuuden periaatteella tehtyjä hankintoja, ilmaisee myös Nooran toive esineiden monikäyttöisyydestä. Tämän lisäksi Mikael mainitsi tapansa tehdä hankintoja olevan minimalistinen: harkitseva ja hankinnat minimoiva.

Nooran kodissa esineiden tulisi olla laadultaan monikäyttöisiä. Hän antoi nauraen esimerkin, että toivoisi löytävänsä paahtimen, jossa olisi samassa tehosekoitin. Hän itse piti äkkiä keksimäänsä esimerkkiä hieman kankeana, mutta vetosi silti sen takana olevaan monikäyttöisyyden ajatukseen. Ajatuksen taustalla on toive siitä, että monikäyttöisiä tavaroita tarvittaisiin vain pieni määrä, sillä ne taipuisivat eri tarkoituksiin. Näin asunnossa säästyisi tilaa, ja pienempi neliömäärä tuntuisi riittävältä. Neliöiden karsiminen onkin Nooran mielestä ekologisesti kestävä kaupunkiasumisen pohja maailmassa, jossa kaupunkeihin muuttaa yhä enemmän ihmisiä, ja tila on rajallista.

Elle piti tärkeänä sitä, että kotia on helppo ylläpitää: *”Minimalismi on just, et se (koti) on helppo pitää siistinä... Sohvien alla ei saa olla mitään roinaa. (Viitaten esim. imurointiin)”* Myös muut haastateltavat painottivat, että ideaalikodin tulisi olla helposti siivottava ja ylläpidettävä. Siisteydellä tavoiteltiin kotiin tunnelmaa, jossa olisi mahdollista rentoutua ja rauhoittua.

7.4.4. Riittävästi toimivaa säilytystilaa

Kaikki haastateltavat puhuivat myös riittävän ja toimivan säilytystilan puolesta. Säilytystilan on oltava hyvin suunniteltua ja käytännöllistä. Ellen mukaan sellaisten tavaroiden, joita hän käyttää usein, tulee olla sijoitettu säilytyskalusteisiin väljästi, ja niihin on päästävä helposti käsiksi. Sen sijaan asiat, joita käytetään harvemmin, voivat olla säilössä hieman tiiviimmin. Elle totesikin hymähtäen olevansa ”laiska”: mitä helpompi tavarat on laittaa paikoilleen, sitä todennäköisemmin hän niin tekee. Näin koti säilyy helpommin siistinä.

Mikaelin ideaalikodissa tulee olla tarpeeksi säilytystilaa, sillä hän pitää järjestyksestä. Ihanteellisessa kodissa tavaraa on sopivasti tilaan nähden, ja tavarin määrä onkin hänen mukaansa olennaista rentouttavan tunnelman kannalta: *”Jos se tavara ja tila -suhde on huono: on liian vähän tilaa ja liikaa tavaraa. Niin siitä tulee sellanen, että mihin kaikkialle tätä tavaraa nyt oikeen laittaa.”*

7.5. Tavara – tila -suhde: Milloin tavaraa on sopivasti ja mikä on liikaa?

Kaikki haastateltavat puhuivat myös riittävän ja toimivan säilytystilan puolesta. Säilytystilan on oltava hyvin suunniteltua ja käytännöllistä. Ellen mukaan sellaisten tavaroiden, joita hän käyttää usein, tulee olla sijoitettu säilytyskalusteisiin väljästi, ja niihin on päästävä helposti käsiksi. Sen sijaan asiat, joita käytetään harvemmin, voivat olla säilössä hieman tiiviimmin. Elle totesikin hymähtäen olevansa *”laiska”*: mitä helpompi tavarat on laittaa paikoilleen, sitä todennäköisemmin hän niin tekee. Näin koti säilyy helpommin siistinä.

Mikaelin ideaalikodissa tavaraa on sopivasti tilaan nähden, ja tavarin määrä onkin hänen mukaansa olennaista rentouttavan tunnelman kannalta: *”Jos se tavara ja tila -suhde on huono: on liian vähän tilaa ja liikaa tavaraa. Niin siitä tulee sellanen, että mihin kaikkialle tätä tavaraa nyt oikeen laittaa.”*

Yleisesti kaikkien haastateltavien ideaalissa näkyi vahvasti ajatus, että tavarin määrää tulisi pyrkiä jollakin tapaa rajoittamaan. Kysyinkin heiltä, milloin tavaraa on liikaa. Mikaelin mielestä liiallisen tavarin tunnistaa siitä, että sitä ei käytetä tai sitä käytetään hyvin harvoin. Hän antoi esimerkiksi tilanteen, jossa taloudessa on kymmenen paistinpannua. Hän piti epätodennäköisenä, että kaikkia näitä pannuja käytettäisiin – ainakaan useammin kuin kerran vuodessa.

Ellen mukaan tiedostamattomuus kotona säilytettävistä tavaroista voi johtaa tilanteeseen, jossa ihminen ei osaa arvostaa jo omistamaansa. Tällöin ihminen saattaa alkaa haalia lisää tavaraa ymmärtämättä itsekään, miksi niin toimii. Ellen mukaan ihmisen kotona on liikaa tavaraa silloin, kun hän ei enää muista, mitä kaikkea omistaa. Hän itse pyrkii tiedostamaan omistamansa tavarat, ja antamaan niille ja niiden käyttämiselle arvoa. Hän kertoi saavansa mielihyvää katsoessaan puista, kulunutta ja veitsen naarmuttamaa leikkuulautaansa.

Kulunut pinta kertoo Ellen tehneen hyvän valinnan pitäessään laudan kotonaan: lauta on ollut hyödyllinen.

7.6. Sosiaalinen ja ekologinen vastuullisuus asumisessa

Haastateltavat eivät omatoimisesti todenneet suoraan ympäristöarvojen tai sosiaalisen oikeudenmukaisuuden olevan heille tärkeitä arvoja asumisessa. Aineiston analyysin jälkeen on kuitenkin ilmeistä, että vastuullisuus on haastatelluille asumisessa sekä tärkeää, että myös toteutuu joiltakin osin ainakin muiden tavoitteiden ohessa. Esimerkiksi ostaessaan suomalaisia tuotteita suomalaisen työn tukemiseksi saattaa kuluttaja samalla tehdä ympäristöteon, kun tuotetta ei tarvitse kuljettaa toiselta puolen maailmaa.

Noora on omien sanojensa mukaan erittäin tarkka tehdessään päätöksiä tavaran hankinnasta. Hän haluaa kuluttaessaan suosia suomalaisia pien- ja startup-yrityksiä suurten ketjujen sijaan. Hän on kuullut pienyrittäjä-äidiltään paljon siitä, kuinka suuret ketjut ajavat pienet yritykset ahtaalle. Noora perustaakin pyrkimyksensä tälle ajatukselle. Hän tahtoo selvittää ostamiensa tuotteiden sosiaalisen ja ekologisen jalanjäljen, ja käyttää tähän selvitystyöhön paljon aikaa. Hänen mukaansa tavaran hankkimisen projekti tuntuu toisinaan jopa ahdistavalta, sillä esimerkiksi tuotteiden ekologisuusvertailuun ei ole olemassa yleisessä tiedossa olevia, Suomessa toimivia hintavertailusivustojen kaltaisia verkkoalustoja.

Kuluttajan vastuulla on Nooran mukaan kuitenkin painostaa yrityksiä toimimaan vastuullisesti. Kuluttaja kantaa Nooran mielestä vastuunsa vaatimalla yrityksiltä avoimuutta ja tietoa tuotteista, ja painostamalla vastuulliseen toimintaan. Noora itse on toiminut ajatuksensa mukaisesti esimerkiksi vaatimalla suomalaista kukkakauppaketjua ohjeistamaan asiakkaitaan vaihtamaan mullan savipaakussa myytävälle kukalle juurten ilmavoittamiseksi. Näin kukka säilyy elinvoimaisena, eikä sen tuottamiseen kulutettu energia valu tyystin hukkaan. Noora pyrkii tekemään kestävämpiä valintoja myöskin, koska katsoo, että ilmastonmuutoksen myötä jokainen joutuu lopulta muuttamaan elämäntapaansa kestävämpään suuntaan, ja tämä muutos on helpompi tehdä itse ennen kuin se sysätään lakiin.

Ellelle on tärkeää tukea ostopäätöksillään suomalaista muotoilua, sillä hän haluaa rahoittaa kotimaisten suunnittelijoiden työtä ja varmistaa työn jatkuvuuden. Näin hän katsoo voivansa samalla taata itselleen mieluisaa designia valmistettavan myös jatkossa.

Julkinen liikenne oli kaikille haastateltaville tärkeä kriteeri kodin sijainnin suhteen. He eivät omatoimisesti alkaneet perustella valintaansa ympäristösyin, mutta kysyttäessä julkisen liikenteen merkityksen loivat tarve palvelujen saavutettavuudelle ja halu tehdä ympäristön kannalta parempia valintoja. Nooran tulisi myös voida tuottaa arjessaan käyttämänsä energia itse, ja korvata harvoin käytettävän tavaran ostamista yhteisomistuksessa olevilla esineillä.

Erityisesti Nooralle ja Ellelle oli tärkeää, että kotona oleva tavara olisi käytettynä hankittua tai lainattua. Kaikki haastateltavat pyrkivät myös jollakin tapaa rajoittamaan ostamistaan ja tavaramäärää kotonaan erilaisin periaattein. Periaatteiden mukaan tavaroita saa säilyttää esimerkiksi maksimissaan yhden varakappaleen, tai puoleksi vuodeksi ehkä-laatikkoon unohtuneet tavarat pitää heittää pois.

Haastateltavat toivoivat hankintojensa ja kotinsa olevan mahdollisimman pysyviä ja palvelevan heitä arjessa mahdollisimman pitkään. Tavarankäytön alkuperä oli haastateltaville merkityksellistä sekä ympäristöarvojen takia, että halusta säilyttää kodissa vain tavaraa, joka on aktiivisessa käytössä. Ympäristöstä tai ilmastonmuutoksesta haastateltavat eivät puhuneet paljon suoraan. Kuitenkin useiden edellä mainittujen toiveiden voisi nähdä kumpuavan ainakin osittain muun muassa ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen pyrkivistä vastuullisen kuluttajuuden toimintatavoista (mm. Moilala, Kuluttajaliiton verkkosivut).

7.6.1. Minä tavaran hallitsijana

Kaikki haastateltavat olivat selvästi pohtineet omaa tavarasuhdettaan, ja erityisesti Elle ja Julia puhuivat tavaroiden merkityksellisyydestä. Kotona säilytettävän tavaran tulee olla merkityksellinen: sen on miellyttävä silmää erityisellä tavalla, oltava tarpeellinen ja käytännöllinen, kerrottava tarinaa tai herättävä tunteita. Näistä ominaisuuksista erityisen tärkeältä vaikutti tavaran käyttöarvo. Kauniita tai tunteitakaan herättäviä asioita haastateltavat eivät välttämättä olleet valmiita säilyttämään kotonaan, ellei tavara ollut aktiivisessa käytössä. Haastateltavat nimesivät lempitavaroikseen itse ensimmäisillä

kesätyöpalkoillaan ostamiaan tavaroita, paljon käytössä olevia esineitä, kuten leikkuulauta, tabletti ja pelikonsoli ja läheisiltä saatuja esineitä, kuten tauluja.

Samalla omien vanhempien tavarasuhdetta kuvailtiin hamstraavaksi ja vanhemmilla todettiin olevan liikaa tavaraa. He uskoivat omien minimalistiseksi ja yksinkertaisiksi nimeämiensä mieltymysten kumpuavan ainakin osittain halusta irtautua lapsuudenkodin tavaratulvasta. Muita syitä olivat yksinkertaisesti oma mieltymys, sekä oman identiteetin ilmaiseminen.

7.6.2. Tavarasuhteen muutos

Haastateltavat kokivat tavarasuhteensa muuttuneen elämänsä aikana. Elle kertoi olleensa lapsena pelokas heittämään tavaraa pois. Vanhemmat myös kielsivät häntä luopumasta tavaroista. Teini-iässä hän koki tarvetta kontrolloida tavarain määrää, ja hän oli innoissaan tavarain vähentämisestä, mutta oma maku tavaroiden suhteen ei ollut hänelle tuolloin kovin selkeä. Teininä tavarain vähentämisen into kumpusi osin halusta tehdä eroa vanhempiin, mutta Elle arvelee, että olisi käyttäytynyt vastaavasti, vaikkeivät hänen vanhempansa olisikaan omistaneet niin runsaasti tavaraa.

Elle kuvailee muutoksen tapahtuneen vähitellen. Lapsena hän ei osannut kyseenalaistaa tavarain paljoutta, vaikka se aiheutti hänelle pahaa oloa. Nykyisin hän on harkitsevampi kuin lapsena ja teininä: hän pyrkii pitämään vain tarpeelliset tavarat, muttei myöskään heittää asioita pois suin päin. Mieleen painunut kokemus Ellelle oli, kun hän huomasi uudessa kodissaan tarvitsevänsä narua. Vanhempien luona narua olisi varmasti ollut, mutta hän ei ollut osannut säästää pakkauksista saamaansa narua tarpeen varalle. Jatkossa hän säästi ostostensa pakkauksista hieman narua, jotta sitä olisi tarpeen tullen kotona valmiina. Elle reflektoi huomaavansa vanhetessaan jatkuvasti paremmin, mitkä tavarat ovat hänelle oikeasti hyödyllisiä, tärkeitä ja mieluisia. Nykyisinkin tavaroilla tulee lähtökohtaisesti olla hänelle merkitys, ja hän haluaa tiedostaa omistamansa tavarat ja arvostaa niitä ollen päätöksissään silti käytännönläheinen. Hän totesi, ettei tällä hetkellä omista mitään, mitä ei haluaisi omistaa, sillä muuton yhteydessä tehdyn karsinnan jälkeen hän on edelleen välttänyt turhan tavarain hankkimista.

Julian lapsuuden ja teini-iän tavaromaaisuudesta suurin osa oli vaatteita, ja nekin olivat hänen ja hänen siskonsa yhteiskäytössä, sillä he eivät kokeneet tarvetta omistaa kaikkea

erikseen. Hän on aina pitänyt tavaroidensa jakamisesta muiden kanssa, ja kokee lapsuuden mieltymyksen seuranneen häntä aikuisuuteen saakka. Hän on myös lapsesta saakka ollut huolestunut ympäristön tilasta, ja hän uskoo tämän vaikuttaneen tavarasuhteeseensa. Myös Julialla suurin muutos tapahtui Julialla hänen muuttaessaan vanhempien luota asumaan omilleen. Muuttaminen saakin Kinnusen (2017, 106) mukaan ihmisen katsomaan tavaroita arvioiden sekä niiden arvoa että tarpeettomuutta. Muuttaminen on myös automaattisesti yhteydessä luopumiseen, sillä sen yhteydessä on pakko päättää, mitkä tavarat jatkavat mukana, ja mitkä jäävät taakse (Kinnunen, 2017, 106).

Omassa kodissaan hän tahtoo pitää omaisuudestaan parempaa huolta, kun taas lapsuudessa ei kokenut huolenpitoon yhtä suurta tarvetta, sillä vanhemmat saattoivat ostaa pilalle menneen tavarat tilalle uuden. Vanhempien apuun ei kuitenkaan ollut usein tarvetta, koska Julian omaisuus pysyi aina suhteellisen hyvässä kunnossa.

Mikaelin tavarasuhde koki suurimman muutoksen ensimmäisen kesätyön myötä noin 19vuotiaana, kun hän alkoi tienata itse käyttörahaansa. Hän muisteli lapsena halunneensa jatkuvasti uusia leluja ja muita tavaroita, mutta kesätöistä saamansa palkan myötä hän alkoi hahmottaa paremmin sitä, mihin haluaa rahansa käyttää. Muutos on Mikaelin mukaan ollut positiivinen. Nykyisin hän ei osta juurikaan turhaa tavaraa, vaan pyrkii kaupassa pohtimaan, tarvitseeko tuotetta aidosti. Lisäksi hän ”käyttää tavarat loppuun”. Mikael kertoo esimerkiksi pohtineensa, käyttääkö rahaa kahdeksanteen salibandymailaan, vai pelaako niillä seitsemällä mailalla, jotka jo omistaa.

Noora pohtii tavarasuhteensa ja kulutustottumustensa muuttuneen erityisesti lukion jälkeen. Teininä hän kiinnitti paljon huomiota siihen, miltä näytti ulospäin. Sekä epävarmuus itsestä, että kotoa opittu kulutuskäyttäytyminen olivat hänelle kyseenalaistamattomia tapoja toimia. Noora kulutti teininä sesongeittain paljon rahaa vaatteisiin. Muutos alkoi omaan kotiin muuttaessa, ja iän tuoman itsevarmuuden myötä. Nykyisin Noora kertoo ylpeänä käyttävänsä ’eriparisukkia’, jos parin toinen sukka on kulunut puhki. Hän myös jättää mieluummin osallistumatta teemapukeutumista vaativiin juhliin, kuin hankkii kotinsa täyteen kerran päivänvalon näkeviä naamiaisasuja. Nykyisin Nooralla on kuluttamisestaan ja kotona säilyttämistään tavaroista hyvä omatunto. Hän ajattelee, että ilmastonmuutoksen myötä jokainen joutuu lopulta muuttamaan tavarasuhdettaan kestävämpään suuntaan, ja tämä muutos on helpompi tehdä itse ennen kuin se sysätään lakiin.

Kaikki haastateltavat kertoivat, että heillä on ollut käytössään luja läheisten verkosto, eikä kaikkea siksi tarvitse omistaa itse. Esimerkiksi Elle lainasi kylpyhuoneen siivoamista varten siivoustarvikkeet lähellä asuvilta vanhemmiltaan. Vastaavasti Noora kertoi itsekin lainaavansa omia vaatteitaan äidilleen.

7.6.3. Luopumisen vaikeus ja lahjat

Nooran mielestä vaikeinta tavarasta luopumisessa on ”se, kun joutuu pohtimaan omaa tavaran käyttämistä”. Yhdeksi vaikeimmista seikoista tavaran hallitsemisessa kaikki haastateltavat mainitsivat lahjana saadut esineet. Noora kokee huonoa omatuntoa luopuessaan lahjoista tai jopa joulukorteista, sillä lahja saa ajattelemaan antajaansa, ja sitä, että tämä on puolestaan ajatellut lahjan saajaa tuotetta valitessaan. Noora myös tunnustaa, että saattaisi itsekin tuntea inhottavia tunteita, jos kuulisi jonkun antavan häneltä saadun lahjan pois. Koska Noora ei halua kerryttää kotiinsa turhaa tavaraa, hän on pyytänyt läheisiään olemaan ostamatta hänelle lahjoja. Julia on pyrkinyt ratkaisemaan lahjaongelmaa rakentamalla mahdollisuuksien mukaan sisustustaan toisilta saatujen tavaroiden ympärille.

Kaikkia haastateltavia yhdisti ajatus, etteivät he halua pahoittaa toisen mieltä luopumalla tältä saadusta lahjasta. Lahjoihin liittyvät muistot vaikuttivat Mikaelilla siihen, pitääkö lahjan: huonoja muistoja aiheuttavat lahjat hän saattaa laittaa kiertoon. Kaikki haastateltavat Nooraa lukuun ottamatta kertoivat tilanteista, joissa heille on tarjottu tavaraa, ja he ovat kieltäytyneet ottamasta sitä vastaan. Kieltäytyminen saattoi herättää jännityksen tunteita, mutta lopulta haastateltavat kertoivat laittavansa oman kotinsa ja hyvinvointinsa näiden tuntemusten edelle.

7.6.4. Erontekoja: mitä en halua olla

Kysyin haastateltavilta, mitä ihmisen omistamat tavarat kertovat hänestä. Kysymykseen annetuista vastauksista hahmotin sekä hamstraavaa, trendien perässä juoksevaa ja vastuuntunnotonta kuluttajaa, johon haastateltavat tekivät eroa, että tapaa kiinnittää huomiota muiden valintoihin. Haastateltavat tekivät eroa sekä toisiin ihmisiin (hamstraajiin, omiin vanhempiin, vanhempien sukupolveen) että omaan entiseen itseensä (lapsuuden hamstraava minä, lapsuuden yliampuva minimalisti-minä, teiniajan shoppaileva minä)

Eronteon kautta nuoret aikuiset määrittivät sitä ei-halutulle kuluttajuudelle vastakkaista kuluttajaa, joka he itse haluaisivat tulevaisuuden elämässään olla, tai kokivat ainakin osittain jo olevansa. Sama eronteko toistui asumista käsittelevässä puheessa: omaa ideaalikotia määriteltiin paljon inhokkikodin kautta. Seuraavaksi esittelen näitä erottautumisen kohteita tarkemmin, ja erittelen haastateltavien kertomaa siitä, miten he kiinnittävät huomiota muiden käyttäytymiseen. Avaan myös sukupuolen vaikutusta muiden arvioimiseen.

7.6.5. Muiden käyttäytyminen ja sukupuolen merkitys

Ihmisen omistamat tavarat kertovat tästä Nooran mukaan hyvin paljon. Hän toteaa tekevänsä ihmisistä helposti oletuksia näiden pukeutumisen ja omistamisen perusteella. Jos hän näkee jollakulla paljon tavaroita, jotka ovat parhaillaan muodissa tai ovat muodikkaita merkkituotteita, hän päätyy usein olettamaan, että henkilö seuraa trendejä, eikä välitä tuotteiden alkuperästä. Erityisesti hän kiinnittää huomiota jatkuvaan uuden ostamiseen: *”Ja ylipäätään semmonen et jos sä vaihtelet tosi useesti tai hankit tosi usein uusii vaatteita, ni se ei oo must siistii... - ... Ja jos esimerkiks omistaa auton, ni mä heti tosi vahvasti kyseenalaistan sitä, koska mulla on niin vahva oma näkemys siitä, et mitä oikeesti tarvitsee ja mitä ei tarvitse.”*

Noora kertoi arvioivansa eniten oman ikäistensä kuluttajuutta. Jonkin verran hän kiinnittää huomiota myös lapsiin ja työikäisiin, mutta eläkeläisten kuluttamista hän ei ole seurannut: *”Varmaan sen takii, et pystyy just samaistuu parhaiten omanikäsiin, ja en tiä, et millaset mahdollisuudet eläkeläisellä on ylipäätään käyttää nettii tai ettii tietoo tai käyttää jotain tori.fi:tä”.*

Muiden haastateltavien mielestä ihmisen omistamat tavarat eivät kerro olennaisen määrittävällä tavalla niiden haltijasta. Mikaelin mielestä ne voivat tosin kertoa jonkin verran ihmisen arvostuksista. Jos henkilö omistaa muuhun omaisuuteensa nähden hienon auton, kertoo tämä Mikaelin mukaan ainakin sen, että henkilö arvostaa autoja, tai ne ovat hänelle tärkeitä. Ellen mukaan ihmisen omistamat tavarat kertovat tämän suhtautumisesta elämään ja arkeen: *”Jos esim. omistaa hirveesti vaatteita, tulee olo, että on pinnallinen siinä. Että ei anna arvoa sille, mitä jo omistaa.”* Lisäksi materiaallinen omaisuus kertoo ihmisen arvoista. Tavaraomaisuuden perusteella voi Ellen mukaan joskus päätellä, arvostaako ihminen

tavaroissa erityisesti hintaluokkaa, tai ovatko ympäristökysymykset hänelle arjessa keskeisiä.

Kuitenkin Julia puhui paljon siitä, kuinka uskoo muiden mielipiteen vaikuttavan omaan kotiinsa. Hänen mukaansa varsinkin naisilta yleisesti odotetaan siistiä ja kauniisti sisustettua kotia, ja hän kokisi huonommuuden tunnetta, ellei täyttäisi näitä odotuksia. Tämä kertoo siis ainakin sen, että Julia kokee ihmisten yleisesti arvostelevan toisiaan kodin perusteella. Ellen ideaalikoti on trendikäs, mutta aineistosta ei selviä tarkemmin, ketä varten. Sekä Ellen että Julian ajatukset toistavat Inglisin väitettä siitä, että tyylikkään kodin asukas voi luottaa häntä itseäänkin pidettävän tyylikkäänä (Inglis, 2005).

Haastateltavat arvioivat eri sukupuolten kulutuskäyttäytymistä osittain eri tavalla. Esimerkiksi Noora kertoi katsovansa auton omistamista hieman eri tavalla miesten ja naisten suhteen: *”No varmasti kiinnittää enemmän huomiota naisten pukeutumiseen ja tavaroihin kuin miesten. Varmaan sen takia, että mä oon ite nainen, ja oon kattonu sitä tietty tarjontaa ja vertaillu niitä”* Noora painottaa, ettei vastuuton kuluttaminen ole toista hyväksyttävämpää miehille tai naisille. Ainoa poikkeus ovat autot, sillä hän kokee autojen liittyvän vahvasti miesten statukseen: *”Jos mies ei olekaan hankkinut autoa, vaikka olis käynyt töissä ja olis varaa siihen, vaan kulkee omasta valinnastaan julkisilla, ni se on ehkä mun mielest isompi juttu kuin että nainen samassa tilanteessa...”* *”En kyl ajattele puhelimesta silleen, enkä oikeestaan vaatteistakaan, auto vaan. Se (auto) on semmonen miesten statusjuttu. Ni sit jos vältteleeki sitä yleistä odottamusta ja tekeeki just toisin päin, ni se on musta tosi siistii.”*

Elle kokee, että tavarain vähentämisestä ovat kiinnostuneita erityisesti keskiluokkaiset ja ylemmät keskiluokkaiset nuoret naiset. Siisteyttä ja kodin kauneutta on hänen mukaansa pidetty yleisesti naisellisena. Elle arvelee naisten olevan kiinnostuneita tavarain vähentämisestä yhdistääkseen nämä naisiin liitetyt piirteet itseensä ja miesten toisaalta välttelevän naiselliseksi leimaantumista. Elle myös uskoo naisten olevan enemmän kiinnostuneita itsensä kehittämisestä: *” Naiset on ehkä ylipäättänsäki enemmän kiinnostuneita tämmösistä elämänmuutosjutuista. Must tuntuu et naisilla on koko ajan semmonen tarve kehittyä ja painekin ehkä kehittyä ja sen takii tämmöset just elämänmuutoslife coach-oppaat ja tällaset vetoaa naisiin. ”*

7.7. Vanhempien tavarasuhde ja yhteiskunta tavarasuhteemme taustalla

Elle uskoo, että merkityksellisyys on tavaroissa tärkeää myös nuorten ikäryhmälle ylipäänsä. Hän pohtii eläneensä ikätovereineen niin suuressa tavaroiden yltäkylläisyydessä, että hänelle turhasta tavarasta luopuminen on helpompaa kuin hänen vanhempiansa ikäluokille. Kaikki haastateltavat katsoivat, että heidän ikäluokkansa ja heidän vanhempiansa ja isovanhempiansa kulutuskäyttäytymisessä ja tavarasuhteiden laadussa on eroavaisuuksia. Isovanhempien ja sitä kautta vielä omien vanhempienkin koettiin elävän sota-ajan pulan muistossa. Samalla kuvailtiin, että tämä muisto ei sopinut yhteen omien vanhempien ikäluokan kohtaamien yhteiskunnallisten muutosten, kuten massatuotannon ja kertakäyttökulttuurin kanssa. Vanhempien nähtiin elävän sota-ajan pulakokemusten kollektiivista muistoa korkean elintason ja liiallisen kuluttamisen mahdollistavassa maailmassa. Haastateltavat siis katsovat vanhempiansa elävän 'runsauden yhteiskunnassa' (Israel 1973, 67), mutta käyttäytyvän kuin pula-ajan yhteiskunnassa.

Ellen mielestä yksi olennainen tekijä on lisäksi, että hänen vanhempiansa ikäluokilla on usein käytössään nuorten tulevaisuuden asuntoja⁷ enemmän neliöitä, jotka he onnistuvat täyttämään tavaralla, kun heidän ei tarvitse alun perin sovittaa kaikkia ostopäätöksiään yhteen pienen neliömäärän kanssa. Tilat siis Ellen mielestä, Saarikangasta (2006, 31) mukaillen, määrittelevät vanhempien sukupolven elämistä siten, että tavaramäärän hallitseminen ei ole yhtä välttämätön kysymys, kuin se tulee olemaan näiden lapsille. Aika ja paikka, ilmastokriisin kynnyksellä oleva vauraan ja rauhasta nauttivan ajan Suomi, suhteessa tilassa toimiviin ihmisiin taas muovaavat tilaa omalta osaltaan (Saarikangas 2006, 31).

"Mun äiti ei antanut mun pienenä heittää tavaroita pois, ku mä oisin halunnu. Sit se suuttu mulle, kun mä heitin tavaraa pois, ja mä ragesin (raivosin) sille ku se ei halunnu heittää mitään pois..." (Elle)

Haastateltavat kertoivat kokeneensa vanhempiansa kanssa erilaisia ristiriitaisia tilanteita tavarahan hallitsemiseen liittyen. Jokainen heistä uskoi vanhempiansa runsauteen taittuvan tavarasuhteen vaikuttaneen heidän omaan tarpeeseensa pyrkiä tarkoituksellisesti niukkuuteen tavarahan suhteen. He kaikki pohtivat, että vanhempien ja lasten välinen tavarasuhteen ero johtuu muutoksesta, jossa vanhemmat ovat kasvaneet ajatukseen, että

---

⁷ Elle viittaa ajatukseensa, jonka mukaan nuorilla aikuisilla tulee tulevaisuudessa olemaan asunnoissaan vähän neliöitä (esimerkiksi asuinneliöiden kallistuessa).

tavaraomaisuus on hyvästä, kun taas 2010-2020-luvun nuoret aikuiset näkevät tavarahan hyödyllisenä vain, jos sillä on heille tarpeeksi merkitystä, jota muut tavarat eivät korvaa (esimerkiksi kaunis tavara, joka on käytännöllinen).

Hyödyllisyyden tai aivan erityisen tunnearvon lisäksi Elle painotti, että tavarahan tulee nuorten aikuisten keskuudessa yleisesti edustaa käyttäjäänsä: *”Me taas ollaan voitu valita siitä kaikesta tavarasta se mieluisin. Me ollaan ehkä kasvettu siihen, että me ollaan valittu. Pitää olla semmonen omanlainen. Ehkä muutenki semmonen individuaali... (ajattelu), että sen tavarahan pitää olla ominta ittee, niinku ominta minua. Halutaan erottuu kans joukosta, halutaan semmosii tavaroita, mil on ittelle merkitystä, et ne niinku edustaa sua.”* Ajatus oli luettavissa monessa kohtaa myös muiden haastateltujen puheesta. Esimerkiksi Nooran, Ellen ja Mikaelin mielestä ihmisten tavaraomaisuuden perusteella voi tehdä päätelmiä näiden arvoista ja arvostuksista. Ellen mielestä hänen ikäryhmälleen suurta tavaramäärää tärkeämpiä ovat erilaiset kokemukset sekä tavarat, joilla on ainutlaatuista merkitystä.

Sanavalmiista ja vuolaista vastauksista päätellen kaikki haastateltavat olivat selvästi pohtineet oman ja vanhempiensa tavarasuhteen sekä yhteiskunnan ilmapiirin yhteyttä toisiinsa jo ennen haastattelua. He tekivät eroa vanhempiinsa, ja Noora, Elle sekä Mikael totesivat eronteon olevan arjessa osin tietoisista, osin tiedostamatonta. He olivat sekä päättäneet elää tavaraomaisuuden suhteen eri tavalla kuin vanhempiensa, että uskoivat oman tarpeensa kokea järjestystä nousevan lapsuuden tavarapaljoudesta. Samalla he kuitenkin puhuivat vanhempiensa tavarasuhteesta ymmärtävästi, ja selittivät sitä hienotunteisesti yhteiskunnallisella muutoksella siitäkin huolimatta, että asia oli herättänyt monissa tilanteissa tunteita.

8. Pohdintaa

Ellen kodin ideaalissa korostuu kiireisen ja aktiivisen ihmisen arki. Koti toimii Ellemme väliseenä rentoutua, ja kodin itsensä ylläpito ei saa viedä häneltä paljoa aikaa. Mikaelille ideaali on turvallinen, mukava ja käytännöllinen koti, jossa on toimivaa pyörittää lapsiperheen arkea. Julialle asumisessa tärkeää on mukava, elämää kestävä ja visuaalinen koti, joka sijaitsee hyvällä alueella. Hänkin totesi olevansa luultavasti kiireinen töiden kanssa, ja toivoi kodilta käytännöllisyyttä. Nooran ideaalin kulmakiviä ovat ympäristöystävällisyys sekä mukautuvuus arjen ja elämän tilanteisiin.

Yhtä kaikki visuaalisesti miellyttävällä tavalla ja tarkoituksellisen niukkuuden periaatteella toteutettu käytännöllisyys ja toimivuus olivat jokaisen haastateltavan ideaalin keskiössä. Ideaalit myötäilevätkin Ilievin ja muiden kuvailua skandinaavisesta tyylistä (Iliev et al. 2013, 74-75). Ilievin ja muiden esitys skandinaavisesta tyylistä oli jopa hämmentävän ykseä haastateltavien ihanteiden kanssa. Muodon, käyttötarkoituksen, materiaalien, värien, tekstuurien, kestävyys ja hinnan yhdistelmän lisäksi haastateltavat puhuivat verrattain paljon sosiaalisesta ja ekologisesta vastuullisuudesta tavaravalinnoissaan. Nämä vastuullisuuden muodot ovat Ilievin ja kollegoiden mukaan modernia skandinaavista tyyliä kuvaavia seikkoja. (em. 74-75)

Saarikankaan (2006, 31) mukaan tilan merkityksiä luovat siinä toimivat ihmiset ja näiden suhteet. Haastatelluille näitä suhteita ovat suhteet perheenjäseniin, ystäviin ja 'muihin'. Perhe antaa tilalle merkityksiä kahdella tavalla. Kenties selvempi näistä on tilan haltijan oma perhe, siis mahdollinen puoliso, lapset ja lemmikit sekä näiden tarpeet. Lisäksi merkityksiä luovat henkilön lapsuudenperheeseen ja lapsuusympäristöön kuuluneet henkilöt: se, miten henkilö on kasvatettu, mitä kodista on opetettu, millainen oma lapsuudenkoti on ollut ja niin edelleen, voivat analyysin perusteella olla muovaamassa henkilön kotia vielä aikuisuudessakin. Haastateltavat esimerkiksi painottivat lapsuudenkodin epäjärjestyksen merkitystä siinä, miten tärkeäksi he itse kokevat järjestyksen. Ystävät muovaavat ideaalikotia sekä potentiaalisen (ei välttämättä vain negatiivisessa mielessä) arvosteleavan katseensa kautta että muodostamalla ne sosiaaliset vaateet, kuten illallisseurueet, joiden viihdyttämiseen kodin tulee taipua. Lisäksi ideaalikotiin tuovat oman sävöyksensä kaikki kuvitellut ja todelliset 'muut', jotka esimerkiksi odottavat kodin olevan siisti ja kauniisti sisustettu.

Nooran ideaalikotia muovaavat myös yhteistalouden jäsenet, muut kotitaloudet, jotka mahdollistavat vapautumisen arkea häiritsevän tavarain säilymisestä asunnossa (esimerkiksi Nooran mainitsevat vieraspatjat). KonMarituksessa (Kondo, 2005) olennainen ajatus tavarain sitoutumisesta, tavarain merkityksestä (Kondon kirjassa tavara, joka säkenöi iloa) ja turhasta tavarasta luopumisen vapauttavuudesta, leimasi jokaisen haastateltavan ajattelua. Kukaan heistä ei kokenut olevansa kovin innostunut Kondon metodeista, mutta on mahdollista, että huippusuosioon nousseella kirjalla on ollut vaikutusta tavarain käytävän yleisen keskustelun ja ajattelun ilmapiiriin sävyyn.

Semi Purhonen kirjoitti Sosiologia-lehden pääkirjoituksessaan vuonna 2002 (Purhonen 2002, 15) Arlie R. Hahschildin muotoilemista sukupolvikäsitteen kolmesta ulottuvuudesta.

Purhonen pohtii hieman kärjistäen Hahschildin viittaavan 'yksilöllisen valinnan sukupolvella', siihen että ei-kokemukset voivat olla keskeisiä sukupolvien muotoutumisessa. Eikokemuksilla Hahschild tarkoittaa niitä kokemuksia, joita uusi sukupolvi ei vanhempiin sukupolviin nähden koe. (Purhonen, 2002, 15). Yksilöllisen valinnan sukupolvi, 90-luvulla syntyneet parikymppiset, eivät enää kantane sodan ja sen jälkeisen ajan puutteen muistoa. He eivät koe samanlaista 'kaiken säästämisen kulttuuria' kuin vanhempansa omien vanhempiansa perintönä kokivat. Hahschildin ei-kokemus voisikin ajassamme näyttäytyä puutteen kokemuksen korvautumisena tavaratulvalla.

Haastateltujen kuvaukset ideaaleistaan ovat yhdensuuntaisia David Inglisin (2005, 63) väitteiden kanssa. Haastatellut kokevat Analyysi vaikuttaisi tukevan Beckin (Beck, 1992, 16) väitettä siitä, että olemme siirtyneet luokan määrittelemästä kuluttajuudesta yksilöllisiin valintoihin. Tavaralla on oltava haastatelluille nuorille aikuisille merkitys, eikä esimerkiksi tavaran korkea rahallinen arvo yksin vielä tee siitä näille henkilöille halpaa tavaraa mieluisampaa. Oma asemaa yhteiskunnassa on tosin varmasti mahdollista ilmaista muinkin tavoin kuin arvokkaalla omaisuudella.

Haastateltujen vastaukset myötäilevät myös Beckin (em.16) väitettä siitä, ettei kyseessä ole silkka muodoton yksilöllistyminen, vaan yksilövalintojen pohjalta syntyy uusia ryhmittymiä. Tästä hyvä esimerkki on Ellen ajatus, jonka mukaan nuorille on tärkeää, että heidän kotonaan olevien tavaroiden on edustettava niiden haltijaa: tavaroiden on oltava tyyliltään 'ominta itseä'. Ennen yleistäviä johtopäätöksiä aihetta on kuitenkin tutkittava edustavan otoksen voimin laajemmassa tutkimuksessa.

Jatkossa aiheesta tarvitaan laajempaa tutkimusta keskittyen hahmottamaan, ovatko tässä tutkielmassa esiteltyt ideaalit yleisempiä myös kaikkien nuorten aikuisten keskuudessa. Nooran esittämä yhteisomistajuus saattaisi esimerkiksi olla tulevaisuudessa varteenotettava laajentuva toimintamalli. Miten sitä siis voitaisiin toteuttaa? Millaiset yhteiset tilat tarvittaisiin, miten tämä vaikuttaisi asuinkustannuksiin, olisivatko ihmiset valmiita maksamaan ratkaisusta asumiseensa lisää tai esimerkiksi luopumaan omasta autosta ja millaisia

varausjärjestelmiä tällainen toiminta tarvitsisi toimiakseen? Olisi myös tarpeen selvittää, millaisia palveluita nuoret aikuiset käyttäisivät ideaalikodeissaan? (esimerkiksi siivous, lastenhoito, pihatyöt, korjaajat, sisustussuunnittelu, ammattijärjestäjät, tilan rajaukset, jätteiden käsittely, energiantuotanto, liikkuminen ja niin edelleen.) Kaiken kaikkiaan nuorten, tulevaisuuden asunnonomistajien ja -vuokraajien, ideaalit ovat ajankohtaisia nyt ja tulevaisuudessa. Etenkin siinä tulevaisuudessa, jossa kohtaamme niin tunnettuja kuin vielä tuntemattomia ilmastonmuutoksen tuomia haasteita.

9. Lähteet

Aalto, Ilana: Paikka kaikelle -blogi. Saatavilla osoitteessa: <https://paikkakaikelle.fi/> Viitattu 21.12.2019.

Beckert, Jens: Imagined Futures: Fictional Expectations and Capitalist Dynamics. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press. 2016

Hirsjärvi, Sirkka, & Hurme, Helena: Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun Teoria Ja Käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino, 2000

Iliev, Boris - Karanakov, Vladimir - Nikoljski Panevski, Elena: Analysis of the Impact of Tradition and Traditional Skills of Production on the Historical Development of Scandinavian Design. Julkaisussa: Wood, Design & Technology. Scientific, Professional and Information Journal of Wood Science, Design and Technology. Vol. 2, No. 1. Skopje, 2013.

Israel, Joachim: Kulutusyhteiskunta. Teoksessa: Kuluttakoon ken voi. [Kalevi Suomela, Kaj Immonen (toim.)] 1973

Jokinen, Arja: 2014. Faktanäökulma. Teoksessa: Günther, Kirsi & Hasanen, Kirsi (toim.) 2014 Laadullinen tutkimus. Moodleverkkokirja. Laadulliset tutkimusmenetelmät, Verkko-opetus, 16.9.-11.12.2019. Tampereen yliopisto. Saatavilla Moodlen kurssiavaimella: (<https://moodle.tuni.fi/mod/book/view.php?id=122223&chapterid=1791>)

Juhlia, Kirsi: 2014 Teemoittelu. Teoksessa: Günther, Kirsi & Hasanen, Kirsi (toim.) 2014 Laadullinen tutkimus. Moodleverkkokirja. Laadulliset tutkimusmenetelmät, Verkko-opetus, 16.9.-11.12.2019. Tampereen yliopisto. Saatavilla Moodlen kurssiavaimella: (<https://moodle.tuni.fi/mod/book/view.php?id=122223&chapterid=1791>)

Kinnunen, Veera: Tavarat tiellä. Lapin yliopisto 2017

Kondo, Marie: Siivouksen elämänmullistava taika. Bazar. Helsinki 2015.

KvaliMOTV -verkkosivusto: Analyysi ja tulkinta. Saatavilla osoitteessa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html. Viitattu 7.1.2020.

Lehtonen, Turo-Kimmo: Rahan vallassa. Ostoksilla käyminen ja markkinatalouden arki. Tutkijaliitto, Helsinki. 1999

Valkonen, Jarno - Pyyhtinen, Olli - Lehtonen, Turo-Kimmo - Kinnunen, Veera - Huilaja, Heikki: Tervetuloa jäteyhteiskuntaan! Aineellisen ylijäämän kanssa eläminen. Vastapaino. Tampere 2019

Miller, Daniel: A Theory of Shopping. Polity Press, Cambridge. 1998

Moilala, Outi: Vastuullisen kuuttajan muistilista. (Ei julkaisuaikaa) Kuluttajaliiton verkkosivut. Viitattu: 6.1.2020

Nuorisotutkimusseuran verkkosivut: Nuoret, kulutus ja talous. Saatavilla osoitteessa: (<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nuoret-kulutus-ja-talous>). Viitattu 8.12.2019.

Parkkinen, Meri Johanna: Hyvä / paha tavara. Etnografinen analyysi suomalaisten KonMari-järjestäjien tavarasuhteesta. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto. Helsinki 2019

Purhonen, Semi: Sukupolvikäsitteen kolme ulottuvuutta. Diskurssidimension merkitys sukupolvitietoisuuden rakentumisessa. Sosiologia 1/2002

Ranta, Johanna & Juhila, Kirsi: 4.12.2019. Kodittomuus on muutakin kuin elämää ilman asuntoa. Alusta! verkkolehti. Saatavilla osoitteessa: <https://alusta.uta.fi/2019/12/04/kodittomuus-on-muutakin-kuin-elamaailman-asuntoa/>. Viitattu: 7.1. 2020.

Real Academia Españolan verkkosivut: <https://dle.rae.es/espacio?m=form>. (Viitattu 2.12.2019.)

Helsingin yliopisto: Research approach -Sustainability transformations. Helsingin yliopiston kestävyystieteen (sustainability science) verkkosivut. Saatavilla osoitteessa: <https://www.helsinki.fi/en/helsinki-institute-ofsustainability-science/research-approach-sustainability-transformations>. Viitattu 8.12.2019.

Saarikangas, Kirsi: Asunnon muodonmuutoksia. Puhtauden estetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2002

Saarikangas, Kirsi: Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Kristiina-instituutti. 2006

Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet [Verkojulkaisu] 25.5.2018. Tilastokeskuksen verkkosivut. Viitattu 7.1.2020. Saatavilla osoitteessa: https://www.stat.fi/til/perh/2017/perh_2017_2018-05-25_tie_001_fi.html

Zacheus, Tuomas: Suomalaiset ja vapaa-aika. Raportti ISSP 2007 Suomen aineistosta. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print. 2008

Warde, Alan: *Consumption, Food and Taste: Culinary Antinomies and Commodity Culture*. London: Sage, 1997

10. Liitteet

10.1. Liite 1. Tutkimuslupa

Olen Tampereen yliopiston opiskelija yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelmassa. Teen kandidaatin tutkielmaa nuorten aikuisten asumisen ideaaleista. Kerään tutkielmaani varten aineistoa haastatteleamalla ikäluokkaasi kuuluvia nuoria aikuisia.

YHTEYSTIETONI OVAT

Opiskelijan nimi: Emma Turunen
Yliopiston sähköpostiosoite: xxx

TUTKIMUKSEN ESITTELY

Aineiston pohjalta pyrin hahmottamaan, millaisia tekijöitä haastatellut nuoret aikuiset pitävät tärkeinä kuvitteellisessa ideaalikodissaan. Perehdyn asumiseen liittyen erityisesti haastateltavien tavarasuhteeseen.

INFORMOINTI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ

Olen saanut sekä kirjallista että suullista tietoa yllä kuvatusta tutkimuksesta ja mahdollisuuden esittää siitä kysymyksiä.

Olen saanut tiedon, että aineistoa (esim. nauhoitettua haastatteluani) käsitellään seuraavasti:

1.

Aineiston salassapito turvataan niin, että aineistoa käsittelevä opiskelija allekirjoittaa tämän suostumuksen ja hänen on siten suojattava aineisto ulkopuolisilta, eikä hänellä ole oikeutta kertoa kenellekään tutkimuskohteen / haastateltavan henkilökohtaisia tietoja.

2.

Tutkimusraportissa (kandidaatin tutkielma) henkilökohtaiset tietoni muokataan muotoon, jossa nimeni, asuinpaikkani, työpaikkani tai muut tunnistamisen mahdollistavat tiedot eivät käy ilmi.

3.

Tutkielmaa tekevän opiskelijan lisäksi aineistoa tarkastelevat tarvittaessa vain tutkielman ohjaaja sekä muut tutkielmaseminaariin osallistuvat opiskelijat. Tällöinkin varmistetaan, että osallistujien identiteetti on suojattu (videomateriaalin kanssa pitää pyytää lupa käyttää tutkimustarkoituksiin, datasessioihin yms., joissa videokuvaa saa näyttää).

4.

Kandidaatin tutkielmaa varten kerättyä aineistoa voidaan käyttää myös opiskelijan pro gradu -tutkielmassa.

Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että minulla on oikeus kieltäytyä siitä milloin tahansa syytä ilmoittamatta ja pyytää, että mahdollisesti jo nauhoitettu tai muuten tallennettu aineisto tuhotaan.

Tutkimukseen osallistuvien henkilötietojen käsittelyperusteena on Euroopan unionin tietosuoja-asetuksen mukaisesti yleistä etua koskeva tehtävä. Henkilötietoja ei luovuteta ulkomaille eikä tässä mainitsemattomille tahoille. Henkilötietoja säilyttää tutkimuksen tekijä vain tutkimuksen käynnissä olon ajan. Henkilötiedot tuhotaan, kun aineisto on kerätty. Tutkimukseen osallistuvalla on oikeus pyytää tutkimuksen toteuttajalta itseään koskevia henkilötietoja sekä oikeus pyytää kyseisten tietojen oikaisemista tai poistamista ja käsittelyn rajoittamista tai vastustaa käsittelyä sekä oikeutta siirtää tiedot järjestelmästä toiseen. Tutkimukseen osallistuvalla on oikeus tehdä valitus valvovalle viranomaiselle. Henkilötietoja ei käytetä automaattisessa päätöksenteossa.

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISEEN

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Olen saanut tietoa tutkimuksesta kirjallisesti, ja minulle on annettu mahdollisuus keskustella ja esittää kysymyksiä tutkimukseen liittyvistä asioista.

Tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja kuten nimi, ammattinimike, organisaatio ja sähköpostiosoite.

Antamani tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimusaineistoa ei luovuteta arkistoitavaksi tutkielman valmistumisen jälkeen.

Voin missä tahansa vaiheessa olla yhteydessä haastattelun toteuttajaan (Emma Turunen, puh. nro. sähköpostiosoite), ja kysyä minua askarruttavista aiheista.

- _____ Suostun yllä kuvattuun tutkimukseen ja siihen, että haastatteluni tallennetaan ja sen jälkeen litteroidaan eli muutetaan tekstimuotoon.
- _____ Minua on informoitu Euroopan unionin tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaisesta henkilötietojen käsittelystä ja sen perusteista koskien yllä kuvattua tutkimusta.
- _____ Olen saanut itselleni kopion (tai kopion valokuvan muodossa sähköisesti) tästä suostumusasiakirjasta.

Päivämäärä _____

Haasteltavan allekirjoitus
ja nimenselvennys

Tutkielman tekijän allekirjoitus
ja nimenselvennys

10.2. Liite 2. Haastattelukutsu

Haastattelukutsu

Olen Tampereen yliopiston opiskelija yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelmassa. Teen kandidaatin tutkielmaa nuorten aikuisten asumisen ideaaleista eli ihanteista. Kerään tutkielmaani varten aineistoa haastattelemalla ikäluokkaasi kuuluvia nuoria aikuisia.

Kuulut nuorena aikuisena tutkielmani aiheen kohderyhmään, ja haluaisin pyytää sinua haastateltavaksi. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista, ja sinulla on missä tahansa vaiheessa oikeus keskeyttää haastattelu tai kieltäytyä aineiston käyttämisestä. Voit antaa minulle tutkijana suostumuksesi vastaustesi anonyymiin käyttöön tutkimuslupalomakkeella. Ilman tätä lomaketta en käytä vastauksiasi tutkielmassa. Voit milloin tahansa kysyä sinua askarruttavista asioista tutkielmaan liittyen. Tarkemmat ohjeet saat tutkimuslupalomakkeella.

Haastattelusta tekstimuotoon muuntamalla tuotettua aineistoa käsitellään anonymisti ilman henkilötietoja. Tutkimuksen tekijä on vastuussa siitä, ettei sinua voida tunnistaa tutkielmaraportista (lopullinen julkaistava tutkielma).

Kiitos ajastasi,

Emma Turunen

10.3. Liite 3. Haastattelurunko

Haastattelurunko

- Millainen olisi ideaalikotisi tulevaisuudessa? (Jos tarvitsee tarkempaa ohjausta: sitten, kun olet saavuttanut realistisesti toivomasi elintason / sitten kun olet n. 40)
- Omistusasunto vai vuokra-asunto? Miksi?
- Kuinka kauan asuisit samassa asunnossa?
- Missä sijaitsisit? Ison kaupungin keskustassa / lähiössä / pienen kaupungin keskustassa / maaseudulla kylässä / eristyksissä muista?
- Kenen kanssa asuisit?
- Millainen sisustus kodissasi olisi?
- Miksi? / Mitä tavoittelisit sisustuksella?
- Kuvitellaan tilanne: Olet muuttamassa tulevaisuuden asuntoosi. Olet voittanut messuilla arvonnassa ilmaisen sisustussuunnittelijan tekemän sisustussuunnittelun. Olet tapaamassa suunnittelijaa, ja hän kysyy toiveitasi kotisi suhteen. Minä esitän nyt suunnittelijan roolia.
  - o Mikä kodissa on sinulle tärkeää?
  - o Miksi?
  - o Millaista elämäntapaa sisustuksen tulee palvella, vai onko sillä väliä?
  - o Kuinka vahvasti haluat panostaa sisustukseen rahallisesti?
  - o Millaisia ovat ongelmat, joihin olet törmännyt kotisi sisustuksen ja omistamiesi tavaroiden suhteen aiemmin?
  - o Toivotko kalusteiden pysyvän elämässäsi pitkään, vai pidätkö vaihtelusta myös suurten elementtien suhteen?
  - o Millaista säilytystilaa tarvitset?
  - o Onko sinulla paljon muistoesineitä tai tavaroita, joihin olet kiintynyt tai joita säilytät muista syistä? Millaisen säilytystilan ne tarvitsevat?

- Millaisista materiaaleista pidät?
- Vaihteletko arjessasi kevyitä sisustuselementtejä, kuten sohvatyynyjä ja tauluja, esimerkiksi vuodenajan tai muun jakson mukaan? (Minkä mukaan ja kuinka usein? Käytätkö aina samoja tavaroita, ja säilöt ne välillä, vai ostatko mieluummin uusia ja hankkiudut turhaksi jääneistä eroon?)
- Kuinka tärkeitä tuoksut, pintojen tuntuma ja värit ovat sinulle?
- Pidätkö koriste-esineistä? Millaisista?
- Onko jotakin, mitä et ehdottomasti halua kotiisi? (tavaraa, tunnelmaa, muuta?)
- Miksi?

Nyt sisustussuunnittelijan tapaaminen päättyy. Palataan kuvittelemaan tulevaisuuden kotiasi.

- Millaisia tavaroita sinulla olisi kotonasi?
- Kuvitellaan, että sinun pitäisi tehdä asunnossasi pieni pintaremontti. Mistä hankkisit remonttivälineet?
- Kun remontti olisi ohi, mitä tekisit välineille? Säästäisitkö ne mahdollisten tulevien remonttien varalle?
- Kuvittele tilanne: Ollaan tässä jo kuvailemassamme tulevaisuuden ajassa. Saat kutsun tammikuussa järjestettävään gaalaan, jossa pukukoodina on tumma puku / iltapuku. Sinulla ei ole ennestään tilaisuuteen sopivaa pukua tai puvun kanssa sopivia ulkovaatteita. Miten toimit? (Mitä teet vaatteille tilaisuuden jälkeen?)
- Millaisia välineitä käyttäisit liikkumiseen tulevaisuuden elämässäsi? Omistaisitko joitain kulkuneuvoja?
- Millainen olisi inhokkikotisi?
- Miten tämä inhokkikotisi vaikuttaisi hyvinvointiisi ja arkesi sujuvuuteen?
- Mistä nämä ongelmat johtuisivat?
- Millä tavalla oma lapsuudenkotisi vastasi kuvailemaasi tulevaisuuden kotia?
- Millainen on perhetaustasi? Millainen on lapsuuden perheesi sosioekonominen asema?
- Mitä ihmisen omistamat tavarat kertovat hänestä?
- Milloin ihmisellä on mielestäsi liikaa tavaroita?
- Mitä se aiheuttaa?
- Kuinka paljon kiinnität nykyisessä arjessasi (siis ei tulevaisuuden) huomiota siihen, mitä tavaroita hankit kotiisi?
- Kuinka usein hankkiudut eroon turhasta tavarasta?
- Miten teet päätökset siitä, mikä on turhaa?

- Oletko käyttänyt tavaroiden karsimiseen jotakin metodia tai onko sinulla sen suhteen periaatteita?
- Miksi sinulla on tällaisia periaatteita?
- Mistä sait idean periaatteeseen?
- Entä onko sinulla periaatteita, joita pyrit noudattamaan hankkiessasi tavaroita?
- Onko näiden karsimispäätösten tekeminen sinulle mieluisaa vai epämieluisaa? Miksi?
- Onko sinulla lempitavaroita? Mitä ne ovat?
- Miksi juuri ne?
- Ovatko tavarat sinulle tärkeitä?
- Millaiset tavarat ovat sinulle tärkeitä?
- Miksi?
- Onko muita tavarakategorioita, jotka ovat sinulle tärkeitä?
- Miten se näkyy toiminnassasi, jos jokin tavara on sinulle tärkeä?
- Onko tavarasuhteesi muuttunut elämäsi aikana?
- Jos muutosta on ollut, millaista elämäsi oli ennen muutosta? Miten tavarasuhteesi tai tavarain määrä vaikutti elämääsi?
- Mikä elämässäsi on nyt erilaista? Onko muutos ollut positiivinen vai negatiivinen? Miksi?
- Millaisessa perheessä kasvoit?
- Vanhempien koulutus?
- Mistä vanhempasi ovat kotoisin?
- Omistavatko vanhempasi mielestäsi paljon vai vähän tavaraa?
- Onko se liikaa vai sopivasti vai liian vähän?
- Millainen on vanhempiesi tavarasuhde?
- Miksi?
- Onko sinulla ja vanhemmillasi ollut ristiriitaisia tapoja tai käsityksiä tavaroiden omistamisen suhteen?
- Onko tästä aiheutunut kärehtämää tai väärinymmärryksiä?
- Mistä luulet tämän eron johtuvan?
- Kun vertaat omaa sukupolveasi sekä vanhempiesi ja isovanhempiesi sukupolvea edustavia ihmisiä, millaiset heidän tavarasuhteensa ovat?
- Mistä luulet tämän johtuvan?
- Onko mielestäsi yhteiskunnan yleisen mielipiteen mukaan ihailtavampaa omistaa vähän vai paljon tavaraa?
- Miksi?

Haluatko sanoa vielä jotakin? Vapaa sana: